

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Prijateljem in prijateljicam «Domovine»

Naročnina na «Domovino» je majhna: samo 36 Din letno.

Ta mali znesek zmore in lahko pogreši pač vsakdo, ki ga ni zadela huda nesreča brezposelnosti. Zato s prvo številko v novem letu ponovno pozivamo in prosimo naše prijatelje in prijateljice, da bodite redni plačniki naročnine, kakor zmerom tudi redno dobivate «Domovino», s katero ste zadovoljni, kakor lahko sklepamo iz pisem številnih naročnikov. Smaatrajte vsi za častno dolžnost, da ne boste niti za teden dni zaostali z naročnino, od katere edino izhaja «Domovina».

Prosimo vas pa tudi, da nam pridobivate še novih naročnikov. Zelo je že razširjen naš list po vsej slovenski zemlji in med našimi rojaki daleč po svetu, a še vedno jih je mnogo, ki niso v naših vrstah. Marsikdo pa bi se gotovo naročil na «Domovino», če bi ga eden ali drugi naš stari naročnik s primernimi besedami izpodbudil in pridobil za to.

Najboljše sredstvo za razširjanje je, če jim daste čitati «Domovino».

List, kakršen je «Domovina», je potreben slovenskemu ljudstvu, saj noben drug tednik na Slovenskem ne prinaša tako obsežnega pregleda tedenskih dogodkov, toliko poučnih člankov in toliko zabavnega štiva. Pa še slike po vrhu. S tem vrši «Domovina» veliko prosvetno nalogo, ki ima še svoj poseben poudarek v tem, da ne izkuša slepiti ljudi s političnimi mamili, kar tako radi store neresni tedniki, da bi se z glasnim ropotanjem prikupili ljudem. Resnica je božja hčerka in povedati jo je treba, četudi je včasih grenka. Vsi ljudje, ki trezno mislijo, so nam hvaležni za našo odkritosrčnost.

Stari prijatelji in prijateljice, ostanite nam zvesti kakor doslej, a to svojo zvestobo še podčrtajte s tem, da svojemu listu, kjer se le da, pridobivate novih prijateljev in prijateljic!

Delo je pod zaščito države, vsak delavec ima pravico do dela in do poštene mezde. Stara resnica je, da je država srečna, če je srečno njeno prebivalstvo, a prebivalstvo je srečno le, če vlada socialna pravičnost. Narodni delavci verujejo v svojo državo in hočejo samo izboljšati razmere v nji, zato pa tudi smejo terjati, kar jim po božjih in človeških postayah gre. V dravski banovini imajo narodna društva včlanjenih okrog 14.000 delavcev in nameščencev.

Delo Narodne strokovne zveze v Ljubljani se je v 1934. letu živahno razživilo in število članov je naraslo za blizu 100 odstotkov. Delavstvo v Ljubljani zmerom bolj spoznava, da je samo v narodni organizaciji njegova rešitev. Danes ni več podjetja v mestu, kjer narodna organizacija ne bi imela svojih zastopnikov. Mestna občina ljubljanska prav po očetovski skrbi za one, ki so zabredli v bedo. Želeli bi samo, da bi se za brezposelne in siromašne enako pobrigale tudi vse druge ustanove, ki so poklicane za to. Prav obžalovanja vredno pa je dejstvo, da se regulacija Ljubljani, od katere je toliko družin za trdno pričakovalo dela in kruha, tako dolgo odlašala. Če pomislimo, da je podjetje Dukić, ki je izluciralo dela, znižalo uradni proračun za 12 odstotkov, bomo vedeli, da je šlo to znižanje lahko samo na račun delavskih mezd. Prej so delavci zaslužili v Ljubljani po 3.75, 3.50, 3.25 Din na uro, v zadnjem proračunu pa je podjetje določilo za mezde samo 3.05 Din. Že takšna ponudba je sramotna, še bolj sramotno pa je, da se je našel v Ljubljani nekdo, ki je znal sestaviti še nižji proračun in ki je mezde znižal na 2 Din, da je s tem izigral izvedbo dela.

Pri tej priliki se je govornik dotaknil tudi razmer v Strojnih tovarnah in livarnah, kjer se delavci pravkar bore proti novim obsežnim odpuštitvam. Strojne tovarne že nekaj časa sem tako delajo, da stalno nekaj delavcev sprejemajo, nekaj pa odpuščajo. Takšnih razmer pa so v veliki meri krivi socialisti, ki imajo vodstvo delavstva v tem podjetju v rokah in ki so tudi pri teh najnovejših odpuštitvah izkušali doseči, da noben narodni delavec ne bi več ostal v službi. Vse te spletke pa dosežajo le to, da bo kmalu vse delavstvo Strojnih tovarn v narodnem taboru. Ob koncu govora je predsednik g. Juvan naglasil potrebo, da prav vsi delavci sodelujejo v svoji organizaciji. Svoja izvajanja je zaključil z vzklikom: «Čuvajmo Jugoslavijo, čuvajmo delavski razred!»

Nato je strokovni tajnik g. Bučar obrazložil še nekaj vprašanj, ki režejo v življenje našega delavstva. Proti znižanju mezd lahko uspešno nastopi samo enotna narodna delavska fronta. Zavrniti je treba osnutek zakona o mezdah, kakršnega so izdelali socialistični voditelji. Pred kratkim je neki posvetovalni sestanek, na katerem so sodelovali tudi zdravniki, ugotovil, da je potreben za štiričlansko družino mesečni dohodek najmanj 1830 Din. V Skoplju pa je izračunal neki socialist, da za štiričlansko družino zadošča na mesec že 650 Din. Zakon o minimalnih mezdah mora upoštevati življenjske potrebe po posameznih krajih, zlasti pa mora zagotoviti tudi obvezno kolektivno pogodbo. O sklepu nedavnega socialističnega zbora v Sarajevu, da naj borze dela še to zimo razdele med brezposelne vse svoje rezervne sklade, je govornik izrazil

Narodno delavstvo je zborovalo

V dvorani Delavske zbornice v Ljubljani se je v nedeljo vršilo veliko zborovanje, na katerem je narodno delavstvo polagalo račun o preteklem letu svojega dela in borbe. Nabito polna dvorana je pričala, da se naši delavci resno zanimajo za svoje društvo. Zborovalce je najprej pozdravil g. Varšek, potem pa je predsednik Narodne strokovne zveze g. Juvan podal obširno poročilo o položaju delavstva.

V začetku je govornik zlasti poudaril dejstvo, da naše delavstvo zaključuje račune preteklega leta v znamenju borbe za evropski mir. Prvi borec za to misel je bil naš kralj Uedinitelj, ki je padel sredi borbe za mir med narodi. Zborovalci so stoji počastili njegov spomin z vzklikom «Slava!»

V tednji stiske in brezposelnosti se je javnost privadila gledati v delavcih nevarne delomrzniške. V resnici pa se delavci ne bore za ničesar drugega, nego da terjajo svojo pravico do dela. Brezposelni se ne pehaajo za podporami, nego vsi soglasno zahtevajo, da se omogočijo velika javna dela, pri katerih bi lahko našli zaposlitve vsi.

Tudi sredstva bednostnega sklada so za to, da bi delavci dobili delo. V ta bednostni sklad plačujejo prispevke samo delavci, ki sami niti toliko ne zaslužijo, da bi mogli v redu živeti. Po vrhu pa se jim godi še ta krivica, da oni, ki prispevajo vanj, nimajo nobene besede pri gospodarstvu z zbranim denarjem. Samo v Ljubljani so delavci vplačali okrog dveh milijonov tega bednostnega davka, iz sklada pa je mestna občina prejela samo pol milijona podpore. Nihče ne ugovarja, da se iz teh sredstev zaposlujejo tudi uradniki, med katerimi je prav tako občutna brezposelnost. Krivično pa je, da bi samo delavci žrtvovali za bed-

nostni sklad, saj mnogo ljudi služi stotisoče na leto, a ne plačuje ničesar v ta sklad.

Na dnevnem redu so povsod odpuštitve osebja in nižanje plač, čeprav je to mnogokrat nepotrebno. Zato je najglasnejša zahteva delavstva zahteva po zakoniti zaščiti meje za mezde. Zakonodajna seveda ne sme plače, do katere se je pribojil naš delavec, izenačiti s stanjem v južnih krajih, kjer vladajo v tem pogledu tako žalostne razmere, da se z našimi ne dajo primerjati.

Prav tako je nujna rešitev vprašanja o zavarovanju za brezposelnost in starost. Pred kratkim se je v Beogradu vršil o tej stvari posvet, a delavstvo je bilo premalo pripravljeno, da bi s svojimi zahtevami moglo prodreti.

Borze dela so bile ustanovljene zlasti zato, da bi brezposelnim posredovale delo. A ta opravke je skoro povsem prenehal, tako da so borze dela dandanes samo še nekakšne podporne naprave za brezposelne. Nujno je, da se borze dela prilagode živim potrebam časa.

Eno izmed najbolj učinkovitih grozij proti brezposelnosti bi bila brez dvoma uvedba štirideseturnega delovnega tedna. Delovni čas pa bi bilo treba seveda urediti tako, da se zaslužek ne bi znižal.

Važno je tudi vprašanje tujih delavcev in nameščencev, ki jih je okrog 32.000 v naši državi. Vsa ta mesta bi lahko zasedli domači ljudje, ki so prav tako dobro izučeni; tuji po navadi prejemajo za enako delo še po dvakrat večje plače.

Osnovni pogoji za vsako izboljšanje položaja delavcev pa je uvedba obveznih kolektivnih pogodb. Delodajalci so proti kolektivnim pogodbam začeli borbo. Prav tako pa mora tudi delavstvo skupno nastopiti, da prepreči njihovo namero.

zahtevo, da se ta denar ne uporabi za podpore, temveč za izvedbo velikih javnih del, pri katerih bi bilo lahko zaposleno delavstvo.

Na koncu je g. Varšek prečital kratko resolucijo, sestavljeno v smislu izvajanja obeh govornikov, ki zahteva med drugim tudi izenačenje mezd za delavce in delavke in pa, da naj se pri

zaposlitvah iz sredstev bednostnega sklada plačujejo enake mezde, kakršne so sicer običajne v kraju, prav tako pa se mora poskrbeti tudi za socialno zavarovanje zaposlenih delavcev. Resolucija posebej zahteva tudi izboljšanje socialnega položaja obrtniškega naraščaja. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Tudi Mežiška dolina postavi spomenik velikemu kralju

Odbor za postavitve spomenika kralju Ujedinitelju v Mežiški dolini nam je poslal:

Ves narod tekmuje, kako bi se dostojno oddolžil velikemu kralju, ki je v ljubezni in očetovski skrbi zanj živel in umrl. In če kdo, čutimo to potrebo zlasti mi, ki s svoje svobodne zemlje gledamo svoje rojake onstran meje umirati narodne smrti.

Zato smo se 8. decembra sestali, da svojo zamisel izvršimo. Udeležba na sestanku je pokazala, da znamo podrediti svoja politična naziranja in strankarske strasti veliki narodni misli. Kadar je treba, znamo trdno čuvati narodne svetinje in zvesto služiti narodu in domovini.

Na tem sestanku smo sklenili postaviti v spomin našega blagopokojnega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja spomenik v obliki mladinskega doma v St. Danijelu, ki naj bi služil v človekoljubne svrhe in bil še poznim našim potomcem spomin nanj, ki je hodil za svoj narod dolgo trnjevo, a slavno pot od Kumanovega preko Kajmakčalana do Marsella.

Za izvedbo tega načrta je bil izvoljen odbor, ki se zdaj obrača s prošnjo do narodnih ljudi, da ga po svoji moči podpre in pomorejo do uresničenja te zamisli. Vsa društva ali posamezniki, ki se doslej iz kakršnegakoli vzroka še niso javili k sodelovanju, prosimo, da to v najkrajšem času store. S polnim zaupanjem kličemo: Čuvajmo Jugoslavijo!

Gibanje za vzajemnost med ameriškimi rojaki

Cleveland, decembra.

Mučeniška smrt kralja Aleksandra je tudi naše rojake v Ameriki pretresla. V Clevelandu se je 14. oktobra brala maša zadušnica za pokojnim vladarjem, ki se je izpremenila v veličastno počastitev bratske in domovinske ljubezni. Iz vrst clevelandskih Slovencev je bil tedaj sestavljen odbor, ki je pripravljaval veliko narodno zborovanje za nedeljo 21. oktobra. V razglasu tega odbora je stalo med drugim:

Slovenci imajo svojo državo Jugoslavijo, po kateri pa se ves čas stegujejo tuje roke, ki imajo tako že nad pol milijona naših rodni bratov v svoji oblasti. Dokler je bič nad nami, smo složni, ko pa ga ni več, je konec lepe sloge vse dotlej, dokler ne pridemo spet pod tuj-

čvo peto. Tudi v tujini smo razkosani na množico struj. Umestno je zaradi tega vprašanje, ali smo sploh dovolj veliki v svoji duševnosti, da enkrat pozabimo vse razlike ter enotno nastopimo za skupne koristi. Pokažimo, da smo tudi mi, kakor so drugi narodi, velika strnjena edinica, v kateri se sicer goje razna prepričanja, kakor je to pri drugih narodih.

V tem duhu je poteklo veliko zborovanje 21. oktobra, še lepši izraz vzajemnosti naših rojakov in vseh ostalih Jugoslovenov in tudi slovanskih izseljencev pa je bil jugoslovanski dan, ki so ga priredili 25. novembra v prostorih Slovenskega narodnega doma v Clevelandu. Slavnost so priredili bivši jugoslovanski vojaki, ki so se borili za Jugoslavijo ali pa so

služili v ameriški vojski. Ker so se slavnosti udeležili tudi mnogoštevilni Čehi, Poljaki, Slovaki, Rusi in Ukrajinci, je bil jugoslovanski dan tudi svečano naglašanje slovanske vzajemnosti. Člani jugoslovanskih in drugih slovanskih društev so nastopili tudi v narodnih nošah. Ko je bil izčrpan dnevni red zborovanja, so se vrstili pestri nastopi raznih slovanskih društev. Že pred napovedano uro se je zbralo v veliki dvorani nad 1200 oseb. Med zborovanjem pa so prihajale nove trume. Na zborovanju so govorili Jože Grdina, načelnik Društva bivših jugoslovanskih vojakov, jugoslovanski konzul dr. Kolombatović, češkoslovaški konzul dr. Kalda in zastopniki češkoslovaških, ruskih, poljskih in ukrajinskih društev. Govorniki so poveljevali spomin pokojnega jugoslovanskega kralja Ujedinitelja in je zlasti konzul dr. Kolombatović globoko ganil poslušalce, ko je opisoval zasluge pokojnega kralja za veliko in nerazdružljivo Jugoslavijo.

Ta veličastna prireditev bo pač najmočnejše podprla misel vzajemnosti, ki se v zadnjem času tako močno širi med našimi rojaki. O moči te misli priča tudi članek, ki ga je te dni objavila clevelandska »Nova doba«. Iz članka posnemamo:

Leta 1912. se je porodila med Slovenci v Ameriki misel, da bi se naša slovenska podporni društva v novem svetu združila v eno veliko in močno društvo. Mnogo se je pisalo v našem časopisju o tem.

Leta 1916. se je pojavilo spet nekaj ljudi, ki so naglašali potrebo združenja naših podpornih društev, ker je bil dotok našega slovenskega življa omejen. Pisalo se je precej o tem, toda uspehov ni bilo. Našega naroda se je držata še vedno ista lahkomišelnost, ki ga je spremljala, ko je ustanavljal svoje zveze tako, da je vsakdo hotel svoje podporno društvo.

18 let po ustanovitvi prvega slovenskega podpornega društva se je začelo govoriti o združenju, a danes je že 22 let od tistega časa, pa smo skoro še na istem mestu, kakor smo bili pred 40 leti, ko je bilo ustanovljeno prvo slovensko bratsko društvo.

Poglejmo nekoliko razvoj slovenskega bratskega zavarovanja v Ameriki, kajti danes imamo med seboj 9 slovenskih, delno hrvatskih društev, a skupno 14 jugoslovanskih podpornih društev.

15 FARAONOV DEDIČ

«Moj oče bo plačal odkupnino za oba!» pravi Neli in se ponosno vzravna. «Toda ali veste, kje ga boste dobili?»

«Da, dobro vemo. Išče vas, a moji tovariši so mu za petami!»

Ta odgovor zelo pomiri Neli. Zdaj vendar ve, da je ušel njen oče s tovariši Beduinom in da je vsaj za nekaj časa varen.

Spet se ji vrne pogum in obrne se k Sodniku: «Ne obupajva, dragi prijatelji! V treh dneh bova prosta. Prepričani bodite, da bo tako!»

Sodnik tega ne verjame. — Beduini zavlečejo oba tja, kjer sta bila prej. Vodja položi svinčnik in papir na kamen, ki je služil namestu mize in ukaže Neli, naj napiše pismo za očeta.

«Foslušaj!» ji reče in jo meri z očmi. «Jutri bo tvoje pismo v rokah tvojega očeta. Zabiči mu, naj se hitro odloči. Če ne pošlje v treh dneh denarja, umre tvoj prijatelj, ti pa pošaneš moja žena — moja sužnja. To piši svojemu očetu!»

Neli prebledi in se stresa, ko pogleda temu človeku v obraz. Na tem obrazu bere, da misli Beduina svojo grožnjo tudi uresničiti. Toda preponosna je, da bi pokazala svojo bojazen in ga samo zaničljivo pogleda:

«Denar dospe zanesljivo ob določnem času!»

Ko spiše pismo, ga izroči Sodniku, da ga prebere in doda nekaj vrstic.

Neli opiše svoj položaj na kratko in roti očeta, naj ne trati časa, sicer je ne bo videl več žive. Pa tudi Sodnika ne.

Sodnik pa pripiše spodaj nemški:

«Pridite nama z oboroženo silo nasproti. Ne zaupam tem roparjem in bom skušal z vašo hčerjo pobegniti!»

Neli zna toliko nemški, da razume to pripombo. Ni zadovoljna z njo in mu skrivaj reče:

«Tega ne bi smeli napisati. Saj ne moreva več misliti na beg. Ne bodo naju pustili izpred oči!»

«Naposled nama le ne bo preostalo nič drugega kakor beg!» ji odvrne.

Voditelj ali šejk, kakor so ga imenovali Beduini, vzame pismo, ga zgrne in ga izroči selu, ki na pisanje že čaka.

Pismo je le površno pogledal. Razume sicer nekaj angleških in francoskih besed, a pisati gotovo ne zna; nemško opombo razume seveda še dosti manj.

Sel skoči s štirimi spremljevalci na konja. Kamalu izginejo v daljavi, zaviti v oblak prahu.

Beduini lahko prejezdijo na svojih hitrih in neutrudljivih konjih vsak dan precej dolgo pot. Torej bo pismo že zvečer v rokah njenega očeta.

Neli se boji samo tega, da je ne bi ločili od prijatelja. Toda zasukrat jo pusta pri miru.

Dado jim zajtrk, seveda zelo skromen. Namreč nekaj datelnov in kos koruznega kruha. Tudi odej jima prinesejo, da si lahko napravita ležišče v kotu ob zidu.

Sodnik opazuje vsako kretnjo svojih sovražnikov.

Koliko je Beduinov, tega ne more ugotoviti, ker leže razkrepčeni med razvalinami. Sodi pa, da jih mora biti najmanj petdeset.

Tam, kjer sta jetnika, jih je le malo. Toda bolj daleč je vse polno sovražnikov, ki so razpostavljeni na vseh straneh.

Kamorkoli bi se hotel obrniti, povsod bi na koga naletela. Torej je vsaka misel na beg izključena.

Če bi hotel drugič pobegniti, bi plačal to predrznost z življenjem.

Neli se zavije utrujena v odejo in nekaj časa molčita oba.

Sodnik pa vendar še premišljuje, kako bi se dalo obrniti položaj v njun prid in prihaja do prepričanja, da utegne njega samega rešiti la beg.

Mislil je, da bi se lahko skliceval tudi na to, da je rešil njihovega poglavarja gotove smrti.

Toda Beduini mu tega ne bodo šteli v zaslugo, čeprav so istega rodu. Njihov vodja se je po tihem zaradi tega celó jezil, ker sta mu bila moč in vpliv drugega šejka že davno trn v peti. Če bi bil oni umrl, bi zdaj že on zapovedoval vsemu rodu.

Tako je Sodniku to plemenito delo samo škodovalo. Zaradi njega ni mogel od sovražnega šejka

Jugoslovenski Almanah, ki je bil izdan v New Yorku leta 1931., navaja tele podatke:

Leta 1894. je bila ustanovljena Kranjsko-slovenska katoliška jednota, ki je imela leta 1931. okoli 34.000 članov. Leta 1898. je bila ustanovljena Jugoslovenska katoliška jednota, ki je imela okoli 21.000 članov; leta 1903. Slovensko-hrvatska zveza, ki je imela okoli 2000 članov; leta 1904. Slovenska narodna podpora, ki je imela okoli 63.000 članov; leta 1908. Zapadna slovanska zveza, ki je imela čez 5000 članov; istega leta Jugoslovenska podpora zveza «Sloga», ki je imela okoli 2500 članov; leta 1909. Slovenska svobodomiselnica podpora zveza, ki je imela okoli 11.000 članov; leta 1910. Slovenska dobrodelna zveza, ki je imela okoli 10.000 članov; leta 1915. Družba svete Družine, ki je štela okoli 2000 članov.

Leta 1931. so imela naša slovenska podpora društva skupno s petimi drugimi hrvatskimi in srbskimi društvi (skupno 2762 društev) 184.709 članov v oddelku za odrasle, 87.158 članov v mladinskem oddelku, a v obeh oddelkih skupno 271.867 članov, ki so bili zavarovani za 179.862.368 dolarjev. Vsa jugoslovenska bratska društva so imela v istem letu skupnega premoženja čez 18 milijonov dolarjev.

Letno plačajo jugoslovenska bratska društva okoli dveh milijonov dolarjev bolniške podpore in okoli milijona in pol smrtnine.

Iz podanih števil je razvidna slika našega slovenskega, odnosno nekoliko tudi jugoslovenskega zavarovanja v Ameriki. Na podlagi teh števil se vidi, kaj bi nam združenje prinašalo, ako bi se moglo vsaj delno izvršiti.

Politični pregled

Dne 3. januarja se v Atenah

sestane gospodarski svet Balkanske zveze.

Pred dnevi je bila v grškem zunanjem ministru seja, na kateri so določili dnevni red zasedanja. Na tem sestanku so Jugoslavi, Rumunijo in Turčijo zastopali njihovi poslaniki v Atenah. Zasedanje gospodarskega sveta bo otvoril grški zunanji minister Maksimos.

Rimski «Corriere dela Sera» se ponovno bavi

z italijansko-abisinskim mejnim sporom

in izjavlja med drugim, da abisinski vladi ne preostaja drug izhod, kakor da Italiji da zahte-

vano zadoščenje, nato pa takoj do konca izvede pogodbo iz leta 1908., po kateri sta se obe državi obvezali, da bosta čimprej natančno določili meje med Abesinijo in italijansko kolonijo Somalijo.

Že dolgo napovedovana

kriza nemške vlade je prišla do izraza v razrešitvi ministra za prehrano dr. Darrea,

ki je nastopil dopust, s katerega se ne bo več povrnil. Obenem z njim so bili razrešeni vsi njegovi najožji sodružniki. Kmetijska politika, ki jo je izvajal Darre, je že dolgo zbuja splošno obsojanje in je naletela zlasti tudi na odločen odpor gospodarskega diktatorja Nemčije dr. Schachta. Dr. Schacht je odklonil ves nadaljnji denar za Darrejevo kmetijsko politiko, ki je po mnenju nemških politikov brez uspeha požrla ogromne milijone. Kakor se zatrjuje, bo ministrstvo za prehrano ukinjeno in spojeno z gospodarskim ministrstvom, tako da se bo vpliv dr. Schachta razširil zdaj tudi še na kmetijsko politiko Nemčije.

Te dni je bilo uradno objavljeno, da je vojno sodišče v Moskvi, ki je sodilo Nikolajevu in tovarišem zaradi atentata na Staljinovega prijatelja Kirova, spoznalo vse obtožence za krive ter jih obsodilo na smrt. Sodba je bila takoj izvršena. Doslej je bilo

v zvezi z atentatom na Kirova izrečenih 119 smrtnih obsodb.

Policija v Odesi je aretirala 12 oficirjev generalnega štaba ter jih odvedla v Moskvo. Vzrok aretacije je menda v zvezi z umorom Kirova. Po uradno še nepotrjenih vesteh sta bila boljševiška veljaka Zinovjev in Kamenjev, ki sta baje podpirala atentatorje, obsojena na pregnanstvo v Sibirijo ter odpremljena na neki severnosibirski otok.

Kakor zatrjuje vest iz Pariza, je dospel odgovor Mussolinija na poslednje francoske predloge, od katerih sprejetja

je v glavnem odvisno potovanje francoskega zunanjega ministra Lavalja v Rim.

Mussolini francoskih predlogov sicer ni načelno in v celoti odklonil, pač pa je predlagal takšne izpremembe, da jih v Parizu tolmačijo kot popolno odklonitev francoskih predlogov. Zaradi tega je nameravano potovanje Lavalja v Rim znova odloženo. Pariški «ECHO de Paris» potrjuje to vest in pravi, da Mussolini ne odklanja samo francoskih predlogov, nanašajočih se na Srednjo Evropo, marveč tudi najvažnejše pred-

loge, ki se tičejo kolonialnih vprašanj v Afriki. Italija zahteva velike ugodnosti v francoski koloniji Tunisu, ki pa jih Francija odklanja. Prav tako pa odklanja Italija na drugi strani osnovni francoski pogoj za sodelovanje v Srednji Evropi, to je priznanje neizpremenljivosti državnih meja in sedanje državne ureditve v Srednji Evropi.

Po neki vesti iz japonskega glavnega mesta je prišlo

tokijsko orožništvo na sled vojaški zaroti,

ki jo je že čisto razkrilo. Javnost o tem ne more še ničesar izvedeti. V zaroto je zapletenih več mladih oficirjev.

Predsednik senata dr. Tomašič je

sklical sejo senata

za četrtek 3. januarja popoldne. Na tej seji se bo predstavila senatu nova vlada g. Levčiča, ko se bo pred tem že predstavila narodni skupščini. V ostalem bo na dnevnem redu seje senata samo določitev dnevnega reda prihodnje seje. V četrtek 3. januarja bo imel sejo tudi poslanski klub JNS.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

SVINJE. Na mariborskem svinjskem sejmu so bile nastopne cene: prascem, 7 do 9 tednev starim, po 90 do 110, 3 do 4 mesece po 130 do 150, 5 do 7 mesecev 220 do 250, 8 do 10 mesecev po 300 do 360, 1 leto po 560 do 680; 1 kg žive teže po 4 do 5, 1 kg mrtve teže po 6.50 do 9 Din.

HMEJLJ. V Savinjski dolini neizpremenjeno mirno razpoloženje. Le prav majhni nakupi čenejšega blaga. Cene neizpremenjene od 10 do 33 Din za kilogram. Boljšega blaga že ni več. Ne prodanega je še menda kakih tisoč stotov letošnjega pridelka. — Tudi v Vojvodini je hmeljska kupčija zelo mirna. Redki nakupi manjših partij. Cene se drže od 8 do 28 Din za kilogram. — V Zatecu na Češkoslovaškem je položaj spet bolj čvrst. Nakupuje se blago za domačo rabo in tudi za izvoz. Ponudba pa je pičla in ne krije povpraševanja. Cene za žateški pridelek se gibljejo od 66 do 79 Din za kilogram, a za blago iz Ušteka in Roudnice po 58 do 66 Din za kilogram. — V Nemčiji je kupčija razmeroma mirna. Za hallertausko blago se plačuje 92 do 100 Din, za hersburško 77 do 83 in za badensko 79 do 85 Din za kilogram.

pričakovati ničesar dobrega. To je slutil, čeprav mu je bil vzrok neznan.

Zato se ne zanaša na odkupnino. Tudi če bi mister Barnum zbral skupaj to ogromno vsoto, ni zanesljivo, ali bi ju roparji izpustili.

In sploh ima Američan premalo časa, da bi si preskrbel iz bližnjih bank dovolj denarja. S seboj ga pa toliko ne bo imel.

Ko vpraša Neli o tem, mu ta smeje se zatrdi, naj bo brez skrbi.

«Moj oče je bogat. Lahko bi plačal dvakrat toliko, ne da bi prišel v zadrego. Le ne bojte se, prijatelji!»

«Da bo vaš oče plačal za vas — edinega otroka — vsako ceno, o tem ne dvomim. Mislim pa, da bi bilo neumno zahtevati, da bi vaš oče plačal tudi zame!»

«O, pač! Storil bo to!» mu zagotavlja Neli z neomajnim zaupanjem. «Pisala sem mu in on ve, kaj vam je dolžan. Prijatelj, kar se tiče mojega očeta, bodite brez skrbi!»

«Kaj pa, če mu ne bi bilo mogoče zbrati tako hitro toliko denarja? Pomislite, da nismo v domovini, gospodična Neli, kjer bi poslal vaš oče po denar kar v kakšno banko. Ne verjamem, da bi imel toliko denarja pri sebi!»

«Dva milijona dolarjev ima s seboj v bankovcih in v zlatu!» pravi Neli hladno, kakor bi bilo to malenkost.

Zdaj Sodnik noče več ugovarjati. Pri tej priložnosti se zdi Neli umestno, da našteje razna posestva mistra Barnuma. Sodnik spozna, da je njen

oče eden onih srečnih ameriških bogatašev, ki razpolagajo s težkimi milijoni. Torej je pol milijona za edinega otroka zanj res malenkost.

«Ti cigani bodo dobili obljubljeni milijon», doda ponosno. «Oče bo lahko utrpel ta denar in ga preprosto priračunal k potnim stroškom. Seveda bi bilo bolje, če ne bi bilo treba vreči milijona stran. Toda ko bova prosta, si bova že olajšala dušo z bogastvom v zakladnici!»

«Bojim se, da se to ne bo tako hitro zgodilo!» se zasmee Sodnik. «Kakor rečeno, jaz ne zaupam tem roparjem. Odkupnino bodo pač vzeli, potem pa bodo storili z nama, kar se jim bo poljubilo.»

«Kaj? Ali mislite, da naju ne bodo potem izpustili?» se razjezi Neli. «To bi bila nesramna zahrbtnost in goljufija!»

«S tem je treba pri tem ljudstvu računati. Kaj pa veže roparja, da izpolni dano besedo? Zvestobe in vere ne pozna. Kristjani v teh deželah nimajo nobene pravice. Vsakdo jih lahko ujame in pobije! Ne pozabite tega!»

«Ali mislite še zmeraj na beg?» vpraša Neli, ki se je precej stregnila pri tem pogovoru.

«Gotovo! Čakam samo še na pripravno uro!»

Američanko pomiri Sodnikova odločnost. Občuduje njegovo brezmejno srčnost in gleda tega pogumnega moža, ki mu je nevarnost skoraj v zabavo.

Zdi se ji, da je zraven njega varna, čeprav je sredi nevarnosti. Nič več se ne zanaša na očeta in njegov denar, ampak na moč in pogum svojega prijatelja. Nasloni se nanj in zaspi brez skrbi.

Tako mine ta dan in drugi dan se že nagiba proti zatonu, ne da bi se jima bila ponudila kakšna priložnost za beg. Tako pride tudi tretji dan.

Danes se morajo vrniti seli in izročiti šejku denar. Do solnčnega zahoda mora biti zadeva urejena. Ali bodo prišli?

To vprašanje mori Sodnika, še bolj pa Neli. Popoldne že poteka in solnce bo kmalu zašlo.

Neli se čedalje huje razburja. Stopi iz obzidalnega dvora in pogleda daleč tja po peščenih ravninah. Sodnik gre za njo. Odločitev se bliža: življenje ali smrt.

Kljub temu ostane na zunaj miren. Daleč naokoli šatoré Beduini, konji se pasejo ob znojju, kjer je nekaj trave.

Solnce je tik pred zatonom. Čez pol ure pride noč. Neli se začne tresti in njen strah postaja skoraj mrtliččen.

«Moj Bog! Če ne pridejo!» se izviije bolestno iz bledih in drgetajočih ustnic.

«Seli pridejo,» pravi Sodnik mirno, «čeprav ne prinesejo s seboj odkupnine. Dotlej se nama ni treba bati ničesar!»

«In če ne prinesejo denarja s seboj?» Njen pogled se upre na voditelja čete, ki se jima temnega obraza bliža.

«Rok poteka. Če ne bo mojih ljudi nazaj, ča so ujeti, bosta vidva trpela!»

Mrtliččen strah strese prestrašeno dekle. Sodnik pa ostane miren. Šejka ne smatra vrednega odgovora in ga sploh ne pogleda.

Sejmi

7. januarja: Nova cerkev, Krka, Novo mesto (za živino), Šmarje pri Jelšah;
8. januarja: Metlika;
11. januarja: Planina pri Brežicah;
12. januarja: Ljutomer (za živino).

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (pristeti je premijo v znesku 28.50 odstotka):

- 1 holandski goldinar za 23.09 do 23.20 Din;
1 nemško marko za 13.66 do 13.77 Din;
1 angleški funt šterling za 166.98 do 169.58 Din;
1 ameriški dolar za 33.82 do 34.10 Din;
100 francoskih frankov za 225.37 do 226.45 Din;
100 češkoslovaških kron za 142.49 do 143.35 Din;
100 italijanskih lir za 291.74 do 294.14 Din.

Avstrijski šiling v zasebnem kliringu je stal 8.10 do 8.20 Din. Voja škoda se je trgovala po 335 do 340 Din.

DOPISI

HRASTNIK. V nedeljo 23. decembra popoldne je obdarovala podružnica NSZ ubožne otroke svojih članov v spomin rojstnega dne blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Prostor Rošev gostilne so bili polni otrok in ostalega občinstva. Obdarovanih je bilo 150 otrok. Najlepša hvala plemenitim darovalcem, ki so pripomogli do obdarovanja.

DOMAČE NOVOSTI

* **Ugankarjem.** Prihodnji objavimo imena onih, ki so uganke pravilno rešili.

* **Prisrčen sprejem francoskih borcev s solunske fronte v Ljubljani.** Te dni je prispelo v Jugoslavijo večje število bivših francoskih borcev, ki so se z našimi vojaki ramo ob ramo borili med svetovno vojno, da se na Oplenec poklonijo spominu velikega kralja. Ze pri prihodu v našo državo na Rakoku v nedeljo je bil sprejem prisrčen, a še prisrčnejši je bil v Ljubljani ob pol ene zjutraj. Prvi je drage goste pozdravil general gosp. Pekić v imenu vojske. Za francoske bojovnike se je zahvalil gospod Marc Heraut. Nato je izrekel francoskim go-

stom dobrodošlico v imenu solunskih borcev dobrovoljcev in nacionalnih organizacij v Ljubljani g. Jeras. Končal je svoj pozdrav z vzklikom: «Živeli borci s solunske fronte!» V imenu mestne občine je pozdravil francoske bojovnike podžupan profesor Jare, nato pa je v imenu Narodne odbrane nagovoril francoske bojovnike g. dr. Jug, ki je rekel, da je skupno prelita kri za vedno zapečatila bratstvo obeh narodov. Za govore in prisrčen sprejem se je ponovno zahvalil g. Marc Heraut, ki je izjavil, da se s svojimi tovariši počuti spričo tako bratskega sprejema srečnega. Izrazil je svoje zadovoljstvo, da se bodo na povratku spet ustavili v Ljubljani in prebili nekaj ur med prijatelji z bojnih poljan. Svoj govor je zaključil s slovenskim vzklikom «Živela Jugoslavija!» Ob neprestanem vzklikanju množic, ki so sestavljale francoskim gostom gost špalir, «Živela Francija!», «Živeli borci od solunske fronte!» so francoski gostje šli v pripravljeno prenočišča. Francoski bojovniki so nosili s seboj našto praporov svojih organizacij. Zjutraj v ponedeljek so se odpeljali v Zagreb in dalje v Beograd, odkoder so se napotili na Oplenec. Danes popoldne se za dve uri spet ustavijo v Ljubljani, ki jim pripravljajo prisrčen sprejem.

* **Vsem društvom, včlanjenim v ZKD v Ljubljani.** Dne 6. januarja ob 9. dopoldne bo redni občni zbor ZKD v Ljubljani v zvezini predavalnici, Kazino, II. nadstropje. Popoldne se bo vršilo delo v odsekih. Vsako društvo, ki je reden član ZKD, ima pravico poslati na občni zbor enega odposlanca, ki ima en glas. Pristop k občenemu zboru in pravico glasovanja imajo vsi člani, ki so poravnali do občnega zbora članarino za leto 1934. Zato opozarja ZKD vsa društva, ki še niso izpolnili svoje dolžnosti, da to čimprej store.

* **Nov ban savske banovine.** Na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra zunanjih zadev je kraljevo namestništvo imenovalo za bana savske banovine vsučilišnega profesorja v Zagrebu in bivšega ministra dr. Marka Kostrenčiča.

* **Navodila glede prijav k izpitu za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre.** Prijave za pripravitelje k izpitu morajo prosilci pisмено vložiti do 6. januarja 1935. pri Zbornici za TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, ki bo s posebno rešitvijo obenem tudi odredila, kje in kdaj bo kandidat delal izpit. Prijavo je treba kolkovati s 5 Din ter priložiti za rešitev prošnje kolek za 20 Din, za izpričevalo pa kolek za 20 Din in kolek za 10 Din. Izpitno takso v znesku 450 Din je poslati po pošti. V prijavi se mora navesti točen na-

slov, iz katere stroke namerava kandidat delati izpit, kje je delal, odnosno bival zadnjih šest mesecev, ali je izpit že, in sicer kdaj in kje opravljal ali ponavljal. Vlogi je treba priložiti: 1.) kratek, svojerokočno na posebnem listu napisan popis strokovne zaposlitve do izpita (učna, pomočniška doba; sešteti je vso dobo zaposlitve kot pomočnik); 2.) krstni (rojstni) list; 3.) dokazila, da je: a) ali v svoji obrti praktično delal najmanj štiri leta, potem ko je uspešno dovršil srednjo tehnično ali njej enako drugo šolo; b) ali v svoji stroki ali kot gradbeno-tehnični risar v poslovalnicah graditeljev, inženjerjev ali arhitektov delal najmanj pet let praktično, potem ko je z uspehom opravil predpisani zaključni izpit iz svoje stroke na šoli za gradbene poslovodje (polirje), pripojeni srednji tehnični šoli, ali na drugi državni strokovni šoli z enako učno osnovo; c) ali se je učil svoje obrti najmanj tri leta in praktično delal v svoji stroki najmanj šest let (delavska knjižica) ter pri posebnem izpitu dokazal občo izobrazbo in znanje (kandidati, ki se prijavijo za opravljanje izpita, a nimajo listin, navedenih pod 3., smejo dokazati čas o svoji zaposlitvi s kakršnimkoli drugim verodostojnim dokazilom); 4.) izpričevala o posebnem obisku strokovnih učnih zavodov; 5.) potrdilo, da je plačal pri zbornici zgoraj označeno izpitno takso (potrdilo zborniške blagajne, odnosno poštne odrezek, če je bila taksa poslana po pošti); 6.) izjavo pristojnega združenja o kandidatovih usposobljenostnih dokazilih. Pismeni izpit (klavzurna naloga) se bo bržkone pričel 15. januarja 1935. ter bo trajal pet dni. Pri izdelovanju naloge sme uporabljati kandidat vse knjige, ki vsebujejo samo formule, dalje gradbeni zakon in osnutek gradbenega pravilnika. Ustni izpit bo po opravljenem pismenem izpitu. — Navodila glede prijav k izpitu o obči izobrazbi in znanju, potrebnih za pripravitelje k izpitu za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre so: Prijava za pripravitelje k izpitu morajo prosilci pisмено vložiti do 6. januarja 1935. pri Zbornici za TOI, ki bo s posebno rešitvijo obenem tudi odredila, kje in kdaj bo kandidat delal izpit. Prijave je treba kolkovati s 5 Din ter priložiti za rešitev prošnje kolek za 20 Din, za izpričevalo pa kolek za 20 Din in kolek za 10 Din. Izpitno takso v znesku 300 Din je poslati po pošti. V prijavi je navesti točen naslov, iz katere stroke namerava kandidat delati izpit, kje je delal, odnosno bival zadnjih šest mesecev, ter ji priložiti: 1.) kratek, svojerokočno na posebnem listu napisan popis strokovne zaposlitve do izpita (učna, pomoč-

«Ne», jo miri Sodnik, ko šejk odide. «Prepričan sem, da vaš oče ni bil tako nespameten in vze selov ujeti. Dobro ve, da je najino življenje jamstvo za varnost in svobodo odposlancev.»

«Gotovo so se morali kje ustaviti. Morda so trčili na sovražne Beduince, toda nedvomno se ta ali oni vrne v šotorišče!»

Ko pa zaide zadnji rob solnea in leže mrak na okolico, poide Neli poslednje upanje.

«O Bog! Izgubljena sva!» potoži in vzdigne roke proti nebu. «Zdaj sva prepuščena maščevanju teh razbojnikov. Pokoriti se bova morala, kakor nama je zapretil šejk, za grehe naših tovarišev!»

Sodnik ostane še zmeraj miren. Pazljivo meri okolico in sovražno četo. Medtem si je že ustvaril predrzen načrt za beg.

Neli je padla na kamen in zakrila obraz z roko. Čisto brez moči in podpore sedi kakor prava slika obupa.

Tudi pri Beduinih narašča razburjenje, ker se tovariši tako dolgo ne vrnejo. Sodnik vidi, kako se posvetujejo v posameznih gručah; živahni pomenki in sirovi klici ne pomenijo za oba jetnika nič dobrega.

Ze se slišijo kletvice in pretenje.

Vsa četa se zbira pri ognju, kjer se mislijo Beduini posvetovati. Sodnik jih napeto opazuje.

Vse naokoli je zavito v nepredirno temo. Petdeset korakov oddal je glavna četa. Samo pet ali šest mož varuje jetnika.

«Kaj ko bi se vrgel zdaj na prvega stražnika, ga polil in poskusil z Neli pobegniti?» si misli Sodnik.

Da se tamkaj posvetujejo o njuni usodi, ni nobenega dvoma. Ali naj čaka tako dolgo, da bo že vsaka pomoč odveč?

Beduini so čedalje bolj razburjeni. Ogenj obseva divje in robate postave, ki se prepirajo in mahajo živahno okoli sebe.

Tudi stražniki se zanimajo za glasno vpitje tovarišev. Da bi bolj slišali, odidejo drug za drugim proti zborovališču.

Samo še dva moža sta zraven jetnikov.

«Zdaj ali nikoli!» se odloči Sodnik.

Skloni se k Neli in ji šepne:

«Pokonec! Beživa!»

Neli plane kvišku in se ozre naokoli. Ze se Sodnik pripravlja, da bi se vrgel na prvega stražnika, ko nastane iznenada nov trušč. Veseli klici se začujejo.

Vsi, ki so bili zbrani okoli ognja, zdirjajo proti ravnini.

Jetnika ne vsta, kaj bi bilo zdaj najbolje. Tudi njuna stražnika tulita kakor besna. Nekaj posebnega se je zgodilo.

«O, prav gotovo so dospeli odposlanci!» kliče Neli vesela.

«Vseeno! Rešiva se, dokler je še čas!» pravi Sodnik.

«Ne, ne! Uiti jim ne moreva. Čakajte vendar! Za božjo voljo vas prosim, potrpite!» ga milo prosi Neli in se proseče oklene njegove roke.

Četa se že vrača. V sredi jezditja dva sela, ki skočita s konj. Brez dvoma sta to odposlanca. Toda kaj jima priušaata? Smrt ali življenje?

Praden es utegne Sodnik odločiti, pristopi dvanaest Beduinov k njima in šejk stopi korak naprej. V roki ima papir, ki ga pokaže Neli.

«Seli so tu!» pravi. «Tu je tudi odgovor tvoje očeta!»

Neli odpre pismo in zagleda ob svitu plamenice dobro znano očetovo pisavo:

«Moje ubogo, ljubljeno dete!

Bolan sem od skrbi in ne morem priti sam, da bi te rešil. Gospod Brissak vama pride z oboroženo silo naproti. Bog daj, da bi te lahko kmalu pritisnil na srce. Odpotuj takoj s prijateljem in pohiti k ljubečemu te očetu!»

Solze ji pridejo v oči, tako so jo te besede ganile.

Molče poda pismo Sodniku. Strašna muka in negotovost sta s tem pri kraju. Nepopisno hvalžno se ozre Neli proti nebu.

Sodnik preleti z očmi pismo njenega očeta. Tudi v njegovi duši se porodi občutek prostosti, a samo za trenutek.

«Odkupnino ste torej prejeli?» se obrne na voditelja, čigar bliskajoče se oči naravnost požirajo lepo dekle, ki je v tem trenutku še lepše kakor prej.

«Da», pokima in njegov rjavi obraz se spači v zaničljiv izraz.

«Okupnina je tu! — A prišla je prepozno!»

«Prepozno? Kaj za to, če so se seli zakesnili za pol ure? Ali hočeš prelomiti dano besedo?» zagrmí Sodnik.

(Dalje prihodnjič.)

niška doba); 2.) krstni (rojni) list; 3.) da se je učil svoje obrti najmanj tri leta in praktično delal; 4.) svoji stroki vsaj že štiri leta (delavska knjižica); 5.) potrdilo, da je plačal pri zbornici zgoraj označeno izpitno takso (potrdilo zbornične blagajne, odnosno pošni odrezek, če je bila taksa poslana po pošti); 6.) izjavo pristojnega združenja o kandidatovih usposobljenostnih dokazilih. Ti izpiti se bodo bržkone vršili 25. in 26. januarja 1935.

*** Sestanek strahovalcev v Gradcu.** Zagrebške «Novosti» so prejele iz Murske Sobotice vest, da se je v Gradcu v neki kavarni 28. decembra sestala okrog 30 ustašev. Na sestanku so prišli z avtomobili in po možnosti zakrinkani. V kavarno so vstopali skozi stranska vrata. Sestanka so se udeležili zastopniki strahovalcev ne le iz Avstrije, marveč tudi iz drugih držav. «Novosti» so objavile tudi vest o skrivnostni plavalaski, ki jo zaradi marseilleskega atentata še vedno zasleduje francoska policija. Tajinstvena plavalaska se je pred atentatom sestala z dr. Pavelićem v Opatiji. Njeno deklinsko ime je Horvatova in je doma iz Karlovca. Poročila se je z bančnim uradnikom Jurijem Absatzom ter se je z njim pred desetimi leti izselila v Ameriko. Zivela sta v Chicagu. Pozneje se je vrnila v Evropo in se nastanila na Reki, nato v Opatiji. Po sestanku s Pavelićem je neznano kam izginila. Njen mož je velik sovražnik Jugoslavije ter je začelne čase v službi Italijanov. Horvatova prav za prav ni plavalaska, nego si je bržkone lase prebarvala.

*** Samomor ali nesreča.** V petek zvečer je šla z doma 22letna posestnikova hči Neža Smoličeva iz Knežje vasi. Ker se naslednjega dne ni vrnila, so jo domači pričeli iskati in jo popoldne našli utopljeno v domači luži. Domnevali, da je šlo dekle prostovoljno v smrt. Ni pa izključena nesreča.

*** Prepoznanje utopljenca.** Pred dnevi so potegnili iz Ljubljane pri Fužinah neznanega utopljenca, ki so ga pozneje prepoznali za leta 1897. na Tepanjskem vrhu, občina Tepanje v konjiškem srezu, rojenega Miroslava Beznika, po poklicu krojaškega pomočnika. Beznik je bil poročen in je živel s svojo ženo v Ljubljani v Krojaški ulici 1. Bil je živčno precej razravan, zaradi česar je bil lani štiri mesece v umobolnici na Studencu. Zadnje čase ni imel posla in je verjetno, da je storil obupen korak v duševni zmedenosti.

*** Samomor.** V Stari vasi pri Vidmu se je ustrelil naravnost v srce 24letni sin sodnega kanclista Maks Ivačič, ki je šele prišel od vojakov na dopust. Mladenič bi se bil moral usodnega dne vrniti nazaj k vojakom, zaradi nesrečne ljubezni je pa obupal nad

življenjem. Hudo ranjenega fantu so prepeljali v bolnišnico v Krškem, kjer so ga operirali. Bilo pa je vse zaman in je priključen mladenič za poškodbami umrl.

*** Samomor, ker ga je gospodar okaral.** Na Meljskem hribu v Mariboru je gospodar pokaral svojega hlapca, 16letnega Vladislava Stergarja. Hlapčič si je to karanje tako vzel k sreči, da se je obesil.

*** Požar v Spodnjih Jablanah.** V petek ponoči je nastal ogenj v gospodarskem poslopiju posestnika Ekarta Stefana v Spodnjih Jablanah in uničil poslopje do tal. Ogenj pa se je prenesel nato še na gospodarsko poslopje posestnika Medveda Antona ter ga upepelil z vsemi poljskimi pridelki. Obe poslopji sta bili s slamo kriti. Pretiila je tudi nevarnost trgovskemu poslopiju trgovke Kmetčeve Roze, kar pa so gasilci iz Cirkove pravočasno preprečili. Njim in gasilcem iz Sikočin Mihov se je zahvaliti, da ni prišlo do še večje katastrofe. Sumi se, da je bil ogenj podtaknjen.

*** Po osmih mesecih najdeno truplo obešenca.** Lovski čuvaj dvornega lovišča v Kamniški Bistrici Lojze Kemperle je na pohodu po revirju prišel na Konjsko in je pod Kozjo potjo, ki drži proti Veliki planini, našel na žalostno najdbo. Na drevesu je viselo že napol razpadlo truplo starca, v katerem je spoznal posestnika Jožeta Kregarja iz Stahovice, ki je pomladi izginil. Vse iskanje je ostalo brezuspešno in šele v nedeljo je bila po naključju pojasnjena skrivnost pokojnikovega zagonetnega odhoda od doma. Poselnik Jože Kregar je šel že 69 let. Vzrok samomora je neznan.

*** Sleparka Poderžaja bodo sodili v Ameriki.** «Glas naroda», ki izhaja v New Yorku, je objavil 7. decembra naslednje poročilo z Dunaja: Avstrijska vlada je sklenila, da ustreže zahtevi Zedinjenih držav o izročitvi Ivana Poderžaja, osumljenega krivde, da je newyorška odvetaica Tufersonova brez sledu izginila. Proti Poderžaju so Zedinjene države dvignile obtožbo bigamije, kar je po američko-avstrijski izročilni pogodbi vzrok za izročitev zločince. Poderžaj je bil v dunajskem zaporu že od junija. V nekaj dneh bo Poderžaj izročen dunajski policiji, ki ga bo odvedla do nemške meje. Od tam ga bodo nemška oblastva spremila do Hamburga, kjer ga bodo na ameriškem parniku sprejeli v svoje varstvo ameriški detektiv.

*** Vlom v mariborsko gledališče** so neznani vlomilci izvršili na prvi božični praznik pri belem dnevu ter odnesli precej denarja.

*** Napad na orožnika.** Na božični dan je odšel orožniški kaplar Zibert Rudolf v st. Rupertu na

Dolenjskem po privatnih poslih v neko gostilno. V njej je sedelo troje domačinov, med njimi tudi zloglasni Štrukelj Jože. Takoj, ko je Zibert vstopil, so se zagnali oni trije v njega in Štrukelj mu je zadal od zadaj v bližino tilnika nevaren vbod z nožem. Pred časom je namreč ta orožnik aretirani Štruklja zaradi tatvine, zavoljo česar se je hotel ta maščevati nad njim. K sreči je bil vrez tik poleg žile odvodnice in ne bo imel hujših posledic. Štrukelj, ki je šele tistega dne prišel iz preiskovalnega zaporja, šteje 32 let, je močne postave in nevaren tip. Po dogodku sta bila njegova pajdaša aretirana, sam pa je izginil neznano kam, vendar ima orožništvo že sled za njim. Okolica st. Ruperta je v stalnem strahu pred sličnimi elementi, proti katerim bi bilo uporabiti vse zakonite mere ter nuditi organom javne varnosti zadostno zaščito.

*** Nevarna sejmska tatica za zapahi.** Na decembrskem sejmu v Litiji so aretirali orožniki Hrvačice Jožefo Hajdinjakovo, ki je osumljena, da je izvršila več tatvin pri kramarjih in sejmarjih. Z aretiranko so dobila oblastva v roke pretkano sejmsko srako, ki je imela tudi nekaj pomagalec. Dosedanja preiskava, ki se je vršila pri našem okrajnem sodišču, je pokazala zanimivo sliko, kako ravna taki dolgoprstneži. Zlaj so prepeljali Hajdinjakovo v ljubljanske sodne zapore. Večina okradenih kramarjev je doma iz Ljubljane. Kaže, da njeno ime ni pravo.

*** Aretacija nasilneža.** Na Stefanovo je prijavila orožništvu v Trebnjem neka služkinja iz Gorenjega Medvedjega sela, da jo je na sveti večer na poti med vasema Rodinami in Primštalom ustavil neznanec in jo hotel posiliti. Vračala se je iz vinograda v Lipniku in je nosila za gospodarja vino. Na samotni stezi med potjo pa se je za njo pritepel neznan moški, ki jo je prijel od zadaj za roke. Ker ga je na prigovarjanje odločno odklonila, jo je podrl na tla in ji pretel z nožem. Borba je trajala kake pol ure in se je že posrečilo nasilnežu, da ji je razrezal nekaj spodnjega perila, nato pa je, ker se ga je krepko branila, pobegnil. Orožniške poizvedbe so dognale, da je v času, ki ga navaja napadena služkinja, šel po isti poti Leon Miglič iz Rovišč. Miglič je spočetka dejanje tajil, nazadnje pa je napad priznal.

*** Sedem tisočakov v govejem mehurju.** Prekajevalec pri tovarnarju Tavčarju v Mariboru 60letni Ivan Leonhartsberger je prijavil policiji, da so mu neznani kradljivci vlomili v kovčeg ter odnesli 7100 dinarjev v gotovini,

Soteščan:

1

RAZBOJNIK

(Povest iz starih časov.)

I.

Na Močiljah so popisovali vojaške novince. Komisija, sestojeca iz župana, občinskih mož in vojaškega uradnika si je izbrala prostor pod košato vaško lipo, kamor so postavili mizo in stole. Navzoča sta bila tudi graščak in domači duhovnik.

Na vasi se je oglasil boben. Biriči so klicali fante, naj se predstavijo naborni komisiji. Dolgo časa ni bilo nikakega odziva.

Potem so začeli prihajati. Stari očanez iz Hudega loga je privedel sina, ki je šepal od rojstva. Matiček s Klanca je predstavil svojega beba, kateremu je gledal iz žepa kos kruha. Logarjev Luka je prišel sam; fant je škrlil ter je imel pokvarjene prste. Skratka — sami pohabljeni, taki, ki niso bili sposobni za vojake.

«Kje pa so drugi?» je vprašal vojaški uradnik.

Župan je bil v zadregi. Trdil je, da je dal popisovanje javno razglasiti. Svojo dolžnost sta izvršila tudi občinska očeta. Duhovnik se je zagovarjal, da že več tednov opominja svoje ovčice, naj izvajajo ukaze.

Biričem je bilo zapovedano, naj odidejo po hišah. Toda fantov ni bilo doma in gospodarji niso vedeli, kam so se poskrili.

Biriči so pritiskali in grozili: «Vi ste odgovorni za svoje sinove. Nikar se ne upirajte oblastvi!»

Toda Močiljci niso nikogar izdali. Rotili so se, da so storili vse, kar jim je bilo naročeno. Tožili pa so, da jih mladina ne posluša.

Pri Medvedu so biriči strogo nastopili. Domači sin Gašper jim je nagajal že dolgo časa. Povsod ga je bilo dovolj, kjer ga ni bilo treba; a kadar so ga iskali, tedaj ga niso mogli najti. Biriče je imel očitno za norca. Najrajši jih je izvalil v hosto, kjer je našel hitro kako skrivališče. Tu je počakal, da so se razkropili. Potem se je spravil na najbližjega biriča ter ga neusmiljeno naklestil.

Medved je dokazoval z vso resnobo, da Gašperja ne prikriva. «Ako ga ujamete, vam bom še hvaležen», je dejal biričem. «Pri vojakih mu bodo že navili uro. Moja beseda pa pri njem prav nič ne zaleže.»

Medvedov Gašper je bil silno razposajen. Pri delu doma ni mnogo pomagal. Ker je ponoči rogovitil, se je moral podnevi naspati. Posebno rad se je pretepaj. Kadar je zahteval: «Spat!», tedaj se je moralo poskriti vse na vasi. Nihče se mu ni upal upreti.

Grajski biriči so imeli Gašperja posebno na piki. Nakopal jim je že mnogo sitnosti in marsikako nepotrebno delo. Zato bi se ga bili radi odkrižali. Na vso moč so si prizadevali, da bi ga vtaknili v vojaško suknjo.

Gašper pa se jim je vedno izmuznil. Popihal jo je tudi na dan popisovanja. «Morda pa je pri svojem dekletu», se je spomnil nekdo izmed biričev.

Na Bregu, nedaleč od Močilja, je stala siromašna kočica. Tu je živel Srakarica z dvema hčerama. Mana, tako je bilo ime starejši hčeri, je bilo krepko in postavno dekle, kakršnih ni mnogo na deželi. Bila je pridna terica in pri kolovratu je imela gibčne prste.

Z Medvedovim Gašperjem sta se dobro razumela. Vedela je, da fant res ni tak, kakor bi moral biti; a je upala, da se bo poboljšal. Verjela je svoji materi, ki je trdila, da Gašper ni slab človek, četudi ima kako napako, brez katere ni nihče na svetu.

Oče Medved pa Mane ni mogel videti. Ni se mogel sprijazniti z mislijo, da bi se njegov sin poročil z dekletom, ki nima drugega kakor krifo. Rad bi mu jo bil izbil iz glave, toda fant ni maral za njegove opomine. Zaradi tega je vladalo med njima hudo nasprotje.

Mana se ni ustrašila biričev, ko so prihrumeli pred Srakarjevo kočico. «Gašperja iščemo», so jo hitro obstopili.

«Ali ga še niste našli?» se je pošalila.

«Kje pa je?» so poizvedovali.

«Tukaj ga nimam», je pokazala v predpasnik.

«Bo pa kje drugod», so menili.

«Pri nas ga ni», je trdila.

Biriči so vdrli v klet in pretaknili vse kote. Potem so pregledali shrambo in podstrešje. Mana jih je spremljala ter se norčevala.

Komisija pod vaško lipo je čakala in godrnjala. Vojaški uradnik je sedel za mizo z resnim obrazom. Graščak ga je tolažil z biriči, ki bodo skoro polo-

ki jih je imel spravljene v govejem mehurju. Goveji mehur za dragoceno vsebino je bil skrit pod perilom. Tata še niso dobili.

* **Pred poldrugim letom je izginila.** Orožniška patrula postaje na Škofelji je privedla v Ljubljano dva kmečka moža, enega starejšega, drugega mlajšega, ki sta osumljena hudega zločina, zlasti starejši. Pri starejšem posestniku vdovcu je bila v začetku januarja 1951 vzeta v službo kot glavna dekla 25letna Pepca Turnškova iz Zagorice nad Temenico. Pri gospodarju vdovcu je bila dve leti. Med njima se je razvilo razmerje, ki je pokazalo posledice proti koncu leta 1952. Pepca je na to opozorila gospodarja. Ta pa ji je odpovedal službo in jo izplačal, češ da se boji sramote, a da bo že zanj in za otroka skrbel. Pepca se je vrnila na materin dom v Zagorico ter je dobivala večkrat pisma, s katerimi jo je bivši gospodar vabil na sestanek. Vabilu se je nekajkrat odzvala. Maja leta 1953. je prejela prav tako pismo. Šla je, a se ni več vrnila. Pred dnevi pa je prejelo državno tožilstvo ovadbo proti starejšemu gospodarju, da je ta Pepco Turnškovo umoril in zakopal v neko jamo v golovških hribih. Orožniki na Škofelji so na zahtevo državnega tožilstva uvedli poizvedbe. Pri starejšem gospodarju so napravili hišno preiskavo, ki pa ni odkrila nič posebnega. Mož je zanimal vsako krivdo. Njegov tovariš, mlajši posestnik, je z njim ovaden, da sta skupaj nagovarjala sedanjega kaznjenca Jevška k roparskemu umoru trgovke Černetove v Dobrunjah. Preiskava se nadaljuje.

* **Nasilni postopaki.** Hči nekega posestnika iz Brazij nad Kamnikom, ki služi blizu Ljubljane, je prišla za novo leto na obisk k domačim. V Kamnik je dospela z večernim vlakom. Namestu da bi šla po cesti skozi Mekinje in Zdušo, je krenila po bližnji cesti za zidom tovarne «Vesne». Na samotni in temni poti jo je dohitel neznan moški in se ji ponudil, da ji bo pomagal nesti ročni kovčeg. Dekle je odklonila ponudbo, češ da sama lahko neše prtljago. Nato pa je neznanec pograbil njeno ročno torbico in ji jo s silo iztrgal iz rok in pobegnil. V torbici je bilo okrog 200 dinarjev. Dekle je zadevo prijavilo orožnikom.

* **Roparski napad v hiši.** V Srakovljah v občini Pradosljah pri Kranju je prišel neznan človek v hišo posestnika Tomaža Štularja. Ko je neznanec stopil čez prag, je brez ovinkov zahteval denar. Ovenka je seveda na deželi še manj kakor v mestu

in tako Štularjevi samopašnemu neznanec niso mogli ustreči. Neznani človek je pri tem potegnil iz žepa revolver in ga naperil na gospodarja, ki pa je pogumno stopil proti napadalcu in mu hotel z roko zabraniti strel. Pri tem se je revolver sprožil in Tomažu Štularju prestrelil desno dlan. Nasilni neznanec je pobegnil, Štularja pa so morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

Pozor na priložene položnice!

Današnji številki smo priložili položnico za vsakega naročnika, da lahko takoj plača naročnino za leto 1935. Ker je naročnina malenkostna, prosimo cenjene naročnike, naj jo plačajo **že prve dni meseca januarja** po možnosti za vse leto naprej. Tako ne bodo med letom imeli opravka z novimi položnicami in sitnosti z opomini in tudi pota na pošto jim bodo prihranjena. Naročnina ostane neizpremenjena in znaša:

izjemstvo: vseletno 35 Din, poluletno četrtletno 9 Din;

za izjemstvo: vseletno 48 Din, poluletno 24 Din, četrtletno 12 Din.

Kdor po pomoti ne prejme položnice ali komur se pokvari, naj piše upravništvu, da mu pošlje drugo. Oni naročniki, ki so plačali naročnino za leto 1935, že pred koncem leta 1934., naj izročijo položnice znancem, ki še niso naročeni na naš list, in naj jim priporočajo, da se na «Domovino», ki je vsem, ki jo poznajo in bere, najpriljubljenejši list, naroče za novo leto.

Kdor je v minilem letu zaostal z naročnino, naj s položnico ali pošto nakaznico tudi zaostanek hitro poravnava, da ne bo posledka pri pošiljanju lista.

UPRAVNIŠTVO «DOMOVINE».

* **Huda borba orožnikov z aretirancem.** Pred novomeškim sodiščem je bil lani na daljšo kazen obsojen zaradi nasilja Brdik Franc iz Velikih Ban, občina St. Jernej. Kazen bi moral fant nastopiti meseca marca letos. Ker pa se pozivu za nastop kazni ni odzval, je okrožno sodišče odredilo, da se Brdik privede v zapor s silo. Orožniki iz Kostanjevice ob Krki, ki so ta nalog dobili, so Brdika zaman iskali. Brdik je varno zatočišče v prostiranih Gorjancih našel, pa še dobro prija-

talje, ki so ga na nevarnosti pravočasno opozarjali. Tako se je zločinec srečno skrival do božičnega večera, ko je ponoči okrog 22. skrivaj dospela v Velike Bane orožniška patrulja in se postavila v zasedo pri hiši posestnika Jožeta Jevnikarja. Orožniki so bili prepričani, da bo Brdik na sveti večer prišel v domačo vas. In niso se motili. Okrog 23. je zasledovanec res prišel in stopil v Jevnikarjevo hišo. Takoj za njim sta šla v hišo tudi vodja orožniške postaje v Kostanjevici narednik Matija Gregorinčič in kaplar Franc Štivec. Pri vstopu orožnikov v hišo je bil Brdik pri peči. Narednik mu je takoj napovedal aretacijo, toda Brdik se je orožnikom z vso besnostjo postavil v bran. Z vso močjo je zagrabil narednikovo puško in mu jo hotel iztrgati iz rok. Oba sta se dejansko spoprijela in pri tem padla na tla, tako da je Brdik klečal na naredniku. Kaplar Štivec je priskočil tovarišu na pomoč s tem, da je hotel Brdika potegniti z narednika, kar se mu pa ni posrečilo. Zato je udaril nasilneža s puško po glavi, da reši svojemu vodji življenje. Od udara omamljen je Brdik sicer malo odnehal, toda narednikove puške ni hotel izpustiti iz rok. Kaplar je Brdika tedaj opomnil, da bo rabil orožje, če Brdik ne izpusti puške in če ne bo miren. To je Brdika sicer oplašilo. Toda ko je spustil narednikovo puško, je zagrabil za nasajeni bajonet kaplarjeve puške in ponovno segel po narednikovi puški. Pri tej borbi se je posrečilo Brdiku dobiti v roko neki oster predmet, s katerim je prebodel roko kaplarju Štlevu, nato pa pograbil narednika za opasač, hoteč tako priti do samokresa. Ko je videl kaplar ponovno nevarnost za narednika, je še enkrat pozval nasilneža, naj miruje. A ker vse skupaj ni nič zaleгло, je v trenutku, ko je le-ta malo popustil narednika, zabodel nasilneža dvakrat v levo stegno. To ga pa še ni iztrenilo. Loviti je prišel narednika za vrat, da ga zadrži. Kaplar, videč, da bi pri ponovni rabi orožja lahko ranil tudi narednika, je pri neki Brdnikovi kretnji izkoristil pozicijo in Brdika pri tem zabodel v tretjič. Ker se je Brdik med prerivanjem z narednikom sklonil, ga ni kaplar zadel v nogo, kakor je nameraval, temveč v trebuh. Šele pri tem zadnjem vpadu je Brdik odnehal in sedel na posteljo. Orožnika sta takoj pozvala domačine, naj prinesejo potrebne obveze, da ranjenca obvežeta, in poiskala sta voz, s katerim naj bi bil ranjenec prepeljan v kandijsko bolnišnico. Vsega tega pa ni bilo treba, zakaj Brdik, ki je dobil hudo rano v trebuh, je kmalu umrl.

vili nepokorno svojat, in duhovnik je obetal, kako bo ropotal na prižnici nastopno nedeljo.

Uradnik je bil z obljubami zadovoljen. Poučil pa je gospodarje, naj ne prikrivajo skrivačev, sicer bodo morali iti sami k vojakom ali pa bodo kaznovani. Pozival je starše, naj vplivajo na sinove, da se bodo pokorili postavam. Tistemu pa, ki pomaga ujeti ubežnika, je obljubil dvajset goldinarjev nagrade.

Lisee, ki je stal med vaščani, se je zadovoljno obližnil. Graščak je opazil njegovo zadovoljstvo ter ga je poklical k sebi. Kaj sta se menila, drugi niso razumeli. Samo to so videli, da mu je Lisee poslušno prikimal.

Kmalu po razhodu komisije so se pričeli vračati fantje na svoje domove. Največ jih je pobegnilo v gozd, kjer so splezali na goste smreke. Drugi so prilezli iz raznih skrivališč, katerih biriči niso poznali. Reber nad vasjo je bila polna votlin, kjer so se skrivale lisice.

Medvedov Gašper je prišel šele o mraku. Vedel je, da ga imajo biriči prav posebno v želodu. Nihče ga ni videl, kam je odšel in odkod jo je primahal.

Lisee ga je opazil, ko je bil fant že na dvorišču. «Nocoj jim ne uideš», je sklenil po tihem in odšel proti graščini.

Grad Močilje je stal kak pol ure od vasi istega imena. Zidovje je bilo starinsko brez kakšnega okrasja. Lastniki pa so sloveli po bogastvu.

Ob poti med graščino in vasjo je stalo staro znamenje. Lisee se mu je bližal z naglimi koraki. Med potjo je računal, koliko bo znesla nagrada

Mož je imel... posestvo, a stiskač. kakršen je bil, si je prihranil mnogo denarja, katerega je posojal za visoke obresti.

Pred znamenjem se je hotel odkriti. Telaj je stopil preden možak z zakritim obrazom ter vanj nameril pištolo.

Lisee se je zdrznil in obstal kakor kamen.

«Poklekni!» Neznaneec je govoril tiho, toda zelo csorno.

Skopuh je padel na kolena.

«Dvigni roke!» se je glasilo povelje.

Vzdignil jih je kakor spokornik, kadar pričakuje odpuščanja.

Neznaneec mu je povezal roke z močno vrvico. Nato mu je zapovedal: «Vstani! Pojdiva! Gorje ti, ako zineš kako besedo!»

Krenila sta nazaj proti vasi. Napadalec ga je držal za roko. Preden sta dospela do prve hiše, mu je zavezal oči; kmalu nato ga je nekam posadil. Nastalo je votlo ropotanje, kakor bi nabijal obroč. Lisee so našli drugi dan pod podom v zaprtem sodu.

Tako je Gašper kaznoval izdajaleca in rešil sebe in svoje tovariše grajskih preganjalcev. Tisto noč se je poslovil od Mane. Vedel je, da mu gre za kožo.

«Mana, zdaj pa pojdem», je rekel skoro brez žalosti ter ji stresel desnico.

«Ali res pojdeš?» Mani je bilo hudo, a mu tega ni mogla pokazati. Nekaterim ljudem je menda prirojeno, da se v briljantnosti ne morejo razjokati.

«Grem», je ponovil. «Več ne smem ostati tukaj»

«Kam pa pojdeš?» je poizvedovala.

«Ne vem. Boš že izvedela. Kadar najdem varno zavetje, ti pridem povedat...»

«No, le pridi, Gašper»

«Ampak molči, da sem izginil...»

«Oh, saj veš, da bom molčala...»

«Reci, da sem doma. Tako me drugod ne bodo iskali...»

Zavriskal je, da je odmevalo po vasi, in zapel:

«Ena, dve, tri...»

Meni je zares hudo,

zapustiti Manico.

Upam pa,

da spet se vidiva.»

Gašperja je vzela noč. Za njim se je zgrnila tema...

II.

Nedaleč od Močilja se je dvigalo gorovje, katerega strmi vrhovi so zapirali ozko dolinico. Tukaj je stalo več razdrapanih koč, zgrajenih iz lesa in neobdelanega kamenja. Pokrite so bile s žeršlom ali s suho gozdno travo. Pod visokimi pečinami je bilo nekaj votlin, kjer se je dalo za silo stanovati. V kotlini med skalovjem pa je izvirala studenec.

Kdo je prebival v tej samotni gorski soteski, nam ne bo hudo uganiti. Tu so se skrivali ljudje, ki se drugod niso upali pokazati. Največ je bilo vojaških uhajalcev, ki so se bali biričev. Preživljali so se z lovom, pa tudi z ropom in tatvino. Pošteni kmečki sinovi so se izpreminjali počasi v razboj-nike in rokovnjače.

* **Stroga obsodba za ponarejanje kovancev.** Mali kazenski senat v Ljubljani je izrekel strogo sodbo proti ponarejevalcem kovancev po 10 in 20 Din. Avgusta letos so se v Ljubljani in po raznih krajih dravske banovine pojavili taki ponarejeni kovanci. Varnostna oblastva so nato ob koncu avgusta na prijavo oškodovancev prišla v Ljubljani tri ponarejalce, v Velikem Mraševem pri Krškem pa posestnika, njihovega sorodnika, ki je po njihovem zgledu skušal ponarejati denar. Ponaredili so vsega 35 kosov po 10 Din in sedem po 20 Din. Obsojen je bil čevljarski mojster France Lajkovič, doma iz Velikega Mraševa, na tri leta robije in 240 Din denarne kazni, odnosno še šest dni zavora in v izgubo častnih državljskih pravic za tri leta. Drugi obtoženec, ki je prvemu pomagal ponarejati kovance, ključavničarski pomočnik Edvard Lougo, je dobil eno leto in šest mesecev strogega zavora in izgubil je častne državljske pravice za dve leti. Tretji obtoženec, ki je razpečeval ponarejene kovance, je bil obsojen na šest mesecev strogega zavora in 120 Din denarne kazni ali dva dni zavora. Posestnik France Žarn, ki je samo poizkušal ponarejati denar, je dobil tri mesece strogega zavora. Vsi štirje so sodbo sprejeli in se jim vsteje preiskovalni zapor od 31. avgusta. Žarn je bil takoj izpuščen na svobodo, ostali trije pa so nastopili kazni.

* **Oče je ustrelil zalezovalca svoje hčrke.** Zgodba se je obravnavala pred mariborskim velikim senatom. Med 63letnim preužitkarjem Janezom Kolednikom iz Trnca pri Rogateu in delavcem Gabrielom Brusarjem, ki je zalezoval Kolednikovo hčerko Ano, je nekajkrat prišlo do prepira. Koledniku ni bilo všeč, da sta Brusar in njegova hčerka Ana večkrat skupaj in je hčerki sestajanje z Brusarjem prepovedal. Brusar pa je pridobil Ano na svojo stran, da ni upoštevala očetovih opominov. Pri Kolednikovi je zato prišlo večkrat do nesporazumljenja. Ko je Brusar vse to izvedel, je zagrozil staremu Koledniku, da bo z njim obračunal. Septembra se je Brusar vrnil iz Avstrije domov, kjer je bil na sezonskem delu. Prišel je pijan pred hišo, kjer so stanovali Kolednikovi. Prišel je kričati in klicati staraga Kolednika na korajžo. Kolednik je v razburjenosti vzel puško s stene in stopil pred hišo. Pozval je Brusarja, naj se odstrani, sicer da bo streljal. V Brusarjevi roki je tedaj zablisnil nož, iz Kolednikove puške pa je počil strel. Brusar se je v naslednjem trenutku zrušil mrtev na zemljo. Na razpravi je bilo zaslišanih v celoti osem prič, ki so po vrsti ugodno iz-

povedale v prid obtoženemu Koledniku. Zatrjevale so druga za drugo, da je bil Brusar nasilen in da je rad pil. Tudi je bil na glasu kot nevaren tat. Silno razbremenilna za obtoženca je bila izpoved 41letnega posestnika Jožefa Mlakarja, ki je pred velikim senatom trdil, da je rajni Brusar celo leto grozil Koledniku, da bo že z njim obračunal. Po izčrpnih govorih državnega tožilca dr. Deva in zagovornika dr. Senčarja so v dvorani navzočni bili priče nenavadnemu prizoru, ko se je osiveli starček skrušil na kolena in z dvignjenimi rokami vzkliknil: »Usmilite se me!« Sele, ko mu je predsednik prigovarjal, naj vstane, je obtoženec omahujoče vstal in sedel na zatožno klop. Ob grobni tišini je predsednik Lenart razglasil sodbo, v smislu katere se obtoženec oprošča obtožbe umora in je obsojen zaradi naprednega ravnanja z orožjem na šest mesecev zavora. V kazni se mu šteje preiskovalni zapor od 7. oktobra dalje. Na prošnjo je bil obtoženec takoj izpuščen in bo preostanek kazni odsedel po 15. januarju.

* **Kihanje vzrok uboja.** V bližini Ploderšnice se je izvršil uboj, ki mu je bil malenkosten razlog. 40letni oskrbnik Anton Greifoner iz Selnice ob Muri je šel vabit brata in svaka v Ščavnici na koleno. Med potjo so se ustavili na Veliki ter se oglašili pri tustu Keglu, pri katerem so potem izpili nekaj jabolčnika in žganja. Poslovili so se ter nadaljevali pot proti Selnici. Mrak je že legel. V bližini Ploderšnice je Greifonerjeva skupina srečala dva neznanca, eden od teh je bil 30letni viničar Ivan Horvat. Prav v istem času, ko sta bili obe skupini blizu, je Greifoner, ki je bil prehlajen, nekajkrat kihnil, kar je povzročilo, da sta oba neznanca posvetila Greifonerju pozornost, misleč, da hoče s kihanjem izzivati. Tedaj je Horvat posvetil Greifonerju s cigareto pod nos, kar je Greifonerja takoj močno razdražilo. Segel je v žep po nož in zasadel ostrino Horvatu naravnost v žilo odvojnico na vratu. Horvat je naglo izkrmavel. Greifoner je skesan odšel domov, naslednji dan pa so prišli ponj orožniki in so ga odpeljali v šentlenartske sodne zapore. Greifonerjevo dejanje priznava, zatrjuje pa, da ni imel niti najmanjšega namena usmrtiti Horvata. Ubiti Horvat zapušča ženo in dva neopskrbljena otroka. Događek je med ljudstvom povzročil razburjenje, še posebno pa pomilujejo Horvatovo ženo in otroke.

* **Priznanje pol leta po umoru ljubice.** V samotnem gozdu blizu Boštana je junija letos neki nabiralec gob našel razpadajoče žensko truplo. Ves prestrašen je mož takel do orožniške postaje v

Radno, kjer je orožnikom javil najdbo. Orožniki, ki so se z možem takoj napotili na kraj razpadajočega trupla, so pozvali komisijo, ki je ugotovila, da je truplo ženskega spola in da je bila ženska umorjena z nekim topim predmetom. Udačec je bil tako močan, da je žrtvi počila lobanja. Kmalu po odkritju strašnega zločina je dospela na orožniško postajo v Radno Marija Sinkovčeva iz Krškega, ki je spoznala obleko neznanke za last svoje sestre, 38letne Neže Zalokarjeve iz Leskoveca. Orožnikom je tudi povedala, da je njena sestra Neža odšla nekaj dni prej v Savinjsko dolino okopavat krompir in koruzo, in to v družbi svojega ljubimca 36letnega Valentina Pisane, ki je služil v Krškem za hlapca. Na pollagi teh okoliščin in pa po podatkih nadaljnje preiskave je bil Pisane aretiran kot nujno osumljen dejanja. Privedli so ga v zapore novomeškega okrožnega sodišča. Pisane, ki sedi v zaporu že skoro pol leta, ni hotel ničesar vedeti o umoru Zalokarjeve Neže. Priznal je le, da je z umorjenko imel ljubavno razmerje, ni pa maral dosti zanjo, češ da ga je nadlegovala. Zdaj po tolikih mesecih pa so se Pisane odprla usta. Priznal je, da je v resnici on morilec Neže Zalokarjeve. Pri tem je izpovedal tudi vse druge okoliščine, ki so dovedle do zločina.

Klin s klinom.

Soseda Kajfež in Fimfar se nista mogla videti. Sevražila sta se zato, ker je Kajfež ukradel Fimfarju uro, ta pa Kajfežu kozo. Tožarila se sicer nista, pač pa sta dejanje drug drugemu vedno očitala.

Nekoč sta se srečala na poti iz cerkve. Fimfar, ki je bil poleg zbadljivosti še muhast, je podražil soseda: »Hej, Kajfež, koliko pa je ura?«

»Ne vem«, mu je odgovoril hitro. »Menim pa, da bo skoro že čas, da ženeš kozo na pašo.«

Tolpa, ki se je potikala po gorovju, je štela nad osemdeset krepkih mož iz raznih krajev. Nekateri so že odslužili vojake, kjer so se odvadili dela. Vmes so bili tudi cigani, tihotapei in pobegli zločinci. Vsak je imel kaj posebnega na svoji kosmati vesti.

Sodrga je bila dobro urejena; imela je celo svojega poglavarja. Temu so se morali pokoriti vsi do poslednjega brez ugovora. V odmerjanju kazni je imel poglavar veliko pravico. Smel je izreči celo smrtno sodbo. Sam je hodil na rop le v izrednih primerih. Tedaj se je postavil roparjem na čelo.

Doma ni imel poglavar posebnega opravila. Ležal je ob ognjišču v svoji koči ter se mastil s pečenko, ki mu jo je pripravljala umazana deklina, njegova priležnica. Vrè ob njegovi strani je bil napolnjen z vinom ali z žganjem. Za zabavo se je pogovarjal s psm ali z mačkom, ki sta se trgala za njegove ostanke.

Ves dan pa tolovaj ni ostal na svojem ležišču. Kadar se mu je zljubilo, je šel tudi na lov ali pa nadzirat stražo na gorskem prelazu, kjer je bil edini vhod v dolino.

Ob straži na gorskem prelazu se je ustavil nekega jutra postaven fant in prosil, naj ga povedejo pred poglavarja. Straža je bila vajena takih prizorov, zakaj »zeleni gorski kader« je stalno naraščal. Skoro vsak dan je bilo treba sprejeti kakga novega člana.

Prišlec je poglavarju silno ugajal. Močna postava, debele pesti in pogum, ki mu je bil zapisan

na obrazu — vse te lastnosti so ga usposobljale za nevarno službo.

»Kdo si in odkod?« je poglavar začel poizvedovati.

»Vojaški uhajalec iz Močilj.« Prišlec je moral povedati resnico. »Ime mi je Gašper in pišem se za Medveda.«

»Torej Gašper Medved«, je ponovil roparski poveljnik ter si ga ogledal od nog do glave. »Všeč so mi tvoji rjavi lasje, zato te krstim za »Rjavega medveda«.

Tako je bil Medvedov Gašper sprejet med tolovaje. Strah pred vojaščino in birici so ga privedli do tega usodnega koraka.

Nekaj dni je bil poglavarjev gost ter mu ni bilo treba nikamor hoditi. Seznaniti se je moral s tajnostmi razbojniškega življenja. Rogač, tako je bilo ime poglavarju, ga je poučil o vsem natančno. Vabil ga je napadati in sukati orožje.

Obenem se je Rjavi medved učil spoznavati tudi svoje nove tovariše. Zpomniti si je moral porasle, napolnjen obraz in čudno izmišljena imena. Rokovnjači so imeli tudi svoj poseben jezik, ki se mu je bilo treba privaditi. Stanovanje mu je bilo odkazano v votlini pod pečino.

Kroker, ki je prebival v isti votlini, ga je kmalu navdušil za rokovnjaštvo. Učil ga je, kako je treba krasti in bežati s plenom. »Mi prav za prav ne bežimo, ampak odhajamo«, je popravil. »Tako tudi ne hodimo na rop, marveč na potovanje. Spoznavamo se z dogovorjenimi znamenji. Ako boš imel kdaj smolo ter jo boš dobil po glavi, tedaj glej, da jo

boš hitro popilial. Olivezani smo, da pomagamo drug drugemu v nevarnosti. Toda če te ujamejo, ne smeš nikogar izdati. Take skrivnosti moraš strogo čuvati ter jih odnesti s seboj v ječo ali če je trela tudi na vešala.

Gašperja je nekoliko pretreslo. Kmal se je, ker si je izbral tako nevarno službo. Vest ga je svarila, naj se vrne nazaj s poti v pogubo. Pred očmi so mu rasle vislice in pod njimi se je režal rabelj.

Sklep, da bo zapustil brlog, je bil čedalje glasnejši. Toda pesem, ki se je oglašila iz bližnje kolibe, ga je premotila. Roparji so se drli:

»Kadar šuma zeleni,
rokovnjač se veseli,
ker povsod se lahko skriva,
tudi če sonce sije ...»

»Poslušaj!« ga je opozoril Kroker. »Prišli so s potovanj ter so dobro opravili ... Pojdiva! Tudi midva imava usta in želodec ...»

Tolovaji so čepeli na tleh okrog ognjišča ter so gostili s prekajeno slanino. Pili so žganje iz prstenege vrča. Mehovi za vino so viseli prazni na okajeni steni.

Pijana roparska družba je Gašperja veselo pozdravila. »Pij!« so ga silili s pijačo. »Ali imaš že ime? Kako te bomo klicali?«

»Rjavi medved!« se je odrezal novinec.

»Prav, prav!« — Sodrga se je krohotala. »Torej, Medved, le pogumen bodi! Za potovanje ne boš potreboval drugega kakor hitre noge in nekoliko poguma. Sreča pa ne jeni s seboj, zakaj usmiljenja ne boš smel poznati.« (Dalje prihodnjič)

Gospod Brencelj kot pisatelj

Gospod Brencelj, veletrgovec z metlami, je zelo siten možic. Ima grdo navado, da sitnari in dela zgago, kjer le more. Vrh tega pa ima še to lepo lastnost, da svoj nos vtakne v vsako reč, če je naprošen ali ne. Tako se je možic lotil peresa, z drugimi besedami, postal je pisatelj.

Nemudno je začel iskati primeren dogodek, ki bi ga mojstrsko opisal in tako dokazal svoj pisateljski dar.

No, sreča mu je bila mila.

V vasi je nastal požar. Velik dogodek vse-kakor.

In gospod Brencelj, novopečeni pisatelj, je brez obotavljanja sedel, prijel v desnico bridko pero, odnosno peresnik, ga pomolil v tinto ter začel na beli papir staviti krilate stavke. V potu obraza je skoval naslednje vsega občudovanja vredno poročilo:

V naši vasi je nastopil požar, združen z ognjem in dimom. Gorela je hiša posestniku Brdavs. Rdeči petelin je skočil na streho, ker je gospodar uporabljal otroke za kurjavo peč. Objava požara se je izvršila s klenkanjem zvonov in trobentačev. Gospodar požara ni mogel sam napraviti gasilskih poizkusov, ker je bil brez vode in ni vedel, kje je njegova glava.

Reševalno akcijo je vodil poveljnik gasilcev g. Gobec, kajti načelnik se je prav tisti dan udeležil poroke s svojo ljubico, ali z drugo besedo povedano, oženil se je.

Ročna brizgalna se je najprej napajala iz vaške mlake, potem pa je dobivala vodo od žensk z zlivanjem v brizgalno kakor tudi s sesanjem gasilcev pri hidrantu. Bila je temna noč, a k sreči je pri požaru gorelo, da so ljudje videli gasiti. Gasilec Pinkelc je zlezal na drevo in z vso močjo brizgal svojo vodo v ogenj. Rešili so en lonec, gospodinjo kikljo, staro mater in še eno staro kravo. Domača hči Urša si je rešila golo telo v sami srajci. Otroci so neprestano silili v ogenj, ker so bili zaprti.

Popisani prizor je dokazal, da se mora Gasilski dom prestaviti v neposredno bližino požara.

Brencelj, veletrgovec z metlami.

Gospod Brencelj, vaški veletrgovec z metlami, je svoje poročilo o požaru poslal uredništvu nekakega dnevnika. Ali je bil ta umotvor kdaj objavljen, mi žal ni znano. Melhijor.

Kako je hodil duh po dediščino

(Resnična zgodba.)

Stara Mica iz kočje je bila pridna in skrbna ženica. Vse življenje je zbirala kakor čebelica, čeprav ni imela otrok, katerim bi morala kaj zapustiti. Ko je opešala, ji je stregla sosedova Meta, zakaj sorodniki se niso brigali zanjo. Po Micini smrti pa so se takoj oglasili in zahtevali zapuščino.

Najbolj siten je bil Brdar iz Potoka. Mica mu je bila teta, zato je menil, da ima vso pravico do njenega premoženja. Meta pa mu je povedala, kako se glasi oporoka, narejena pred pričami, katero je Mica sama podkrižala.

«Tedad boš ti vse pograbila», ji je oponesel. «Bomo videli, kdo bo izrekel poslednjo besedo.»

«Kar sem dobila, ni dediščina, marveč zaslužek. Pet let sem ji stregla, kakor bi bila moja mati. Vas pa ni bilo blizu, celo v boleznih je niste obiskali.»

Brdar je izvedel resnico. Molče ji je obrnil hrbet, vedoč, da zgovornici ne pride do živega. Preden je izgovoril eno besedo, je ženišče že petkrat obrnilo jezik.

Meta ni bila plašljiva, kakor so rade ženske. Nastanila se je v koči, ko so odnesli mrliča. «Še žive se nisem bala», se je odrezala, kadar ji je kdo omenil, da jo bo strašilo.

Prva in druga noč po pogrebu sta potekli mirno, tretji večer pa jo je prebudilo trkanje med enajsto in dvanaajsto uro.

Potegnula je odejo čez glavo, toda ropotanje ni hotelo utihniti. «Vstani!» je čula med brnenjem šipe.

«Križ božji!» Vstala je in stopila k oknu. Zgledala je sključeno poslavo v belem oblaku.

«Odpri!» je velela bela žena.

Meta je odprla okno.

«Trpim zavoljo oporoke», je govorila prikazen. «V večnosti so dolge ure, katere mi lahko okrajsaš...»

«Oh, kaj naj storim?» je javkala Meta.

«Reši me!» jo je prosila.

«Kako naj te rešim?»

«Tako, kakor je zapisano na listku, ki leži na oknu...»

«Saj nisi znala pisati...» jo je zavrnila.

«Tamkaj znamo vse, o čemer se vam tukaj niti ne sanja...»

Meta je našla res na oknu listič, na katerem je bilo zapisano, kam naj položi v mraku obleko, perilo in posteljnino. To bo Mici v pomoč na onem svetu. Zapovedano pa ji je bilo molčati, ker tudi tamkaj velja pravilo, naj ne vé levice, kar odda desnica.

Opravila je naročilo, a duh še ni bil zadovoljen. Spet je hotel imeti še čevlje in denar. A tudi to še ni zadostovalo. Vedno je bilo treba kaj prinesiti na določeno mesto.

Naposled se je le naveličala dajati. Izvedela je, da nosi Brdarica njeno obleko. Obrnila se je na Urbana, katerega je med sosedmi najbolj cenila, ter mu zaupala skrivnostno zadevo.

Mož se je našemil ter se skril za kočo. Okrog enajstih je prilezla bela žena. «Meta!» je pričela klicati. «Nisem še rešena trpljenja.»

«Pa tudi ne boš!» Urban je posnemal Mico. «Tako počenjanje je grešno in poniževalno...»

Prikazen je zbežala. Toda sosed jo je dohitel. «Lenča, sram te bodi!» jo je poklical po imenu.

Brdarica ga je prosila: «Urban, molči! Koliko ti dam, da bo ostalo tajno?»

«Meni ničesar. Toda Meti boš vrnila, kar si ji odnesla.»

Žena je obljubila in držala besedo. Od tistega časa ni bila več zdrava. Prestrašila se je Mice, ki jo je razkrinkala pred kočo. «Strah se je bal strahu», so se smejali sosedje, ko so izvedeli, kako je hodil duh po dediščino. S o t e š č a n.

Žalostnoveseli dogodek človeka brez duše

Gospod Brencelj, veletrgovec z metlami in z vsem, je bil čez mero dolga prikazen. Čeprav je svoje manj vredno blago prodajal ko blago najboljše kakovosti, je bil vendar deležen splošne pozornosti in spoštovanja, kamor se je prikazal. Če je po naključju stopil v hlev, so ga celo krave in telice pozdravile s «Slava mu». Ker pa so krave še slabo podkovane v rabi človeške govorice, zato so izgovorile besedo «Slava» bolj tiho, skoro neslišno, toliko bolj glasno in razločno so pa klicale besedo «mu».

Bil pa je gospod Brencelj zelo svobodnomiselnih nazorov, ki so nasprotovali pisanim cerkvenim zapovedim in prepovedim. Mnogokrat je izjavil: «Jaz ničesar ne verujem; še tega ne, da ima človek dušo!»

Zgodilo se je nekoč, da so gospoda Brencelja klicali nujni opravki nekam na Gorenjsko. Na potu pa ga je v neki vasi brez gostilne dohitela noč. Bil je prisiljen potrkati na vrata neke kmetijske hiše in prositi za prenočišče. Gospodar ga je prijazno sprejel in povedel v prostorno družinsko sobo, kjer so bili zbrani domači in nekaj sosedov. Medtem ko je dekla šla v zgornjo sobo, da bi gostu uredila prenočišče, se je gospod Brencelj zapletel v pomenek z gospodarjem in navzočnimi sosedmi. Beseda je dala besedo in kmalu se je pogovor sukal okoli življenja onstran groba.

«To so bajke, možje!» je rekel gospod Brencelj kakor navadno ob takih prilikah. «Jaz ne verujem v posmrtno življenje. Človek nima duše!»

«Po vašem prepričanju ste torej vi brez duše kakor moj prašič, ki ga nameravam jutri zaklati!» je menil gospodar hudomušno.

Nadaljnji pogovor je prekinila dekla, ki je vstopila in naznanila, da je prenočišče za gosta gotovo. Gospod Brencelj, ki ga je smeh kmetov nje-

govemu modrovanju spravil v zadrego, se je zdaj naglo dvignil, zamrmral nekaj v slovo in šel za deklo. Sledil ji je po stopnicah v podstrešje, kjer je bila pripravljena zanj prijazna sobica.

Ko mu je dekla v kratkih besedah pokazala vse potrebno v sobi, ga je pustila samega. Gospod Brencelj je naglo odložil obleko in obutev ter smuknil pod odejo. Kmalu je zasmrčal in čudoviti so bili glasovi, ki so zdaj tiše, zdaj glasneje uhaljali iz njegovega nosu.

Zdajci pa se je gospod Brencelj zbudil. Na uho mu je prihajalo zamolklo govorjenje moških glasov. Polastil se ga je strah, kajti bil je eden tistih junakov, ki pokažejo vsaki senci hrbet.

«Gotovo so kakšni tatovi», ga je mrzlo spreletelo. Skočil je iz postelje in se splazil do odprtega okna. Boječe je pomolil glavo ven. Hiša je bila tik ob cesti. Prav pod oknom so stali štirje možje in se polglasno razgovarjali. Ko je gospod Brencelj spoznal gospodarja hiše in one tri sode, s katerimi je govoril prej v družinski sobi, se je nehote globoko oddahnil. Ker pa je bil silno »firben« človek, je začel napenjati ušesa, da bi ujel kakšno besedo iz pogovora.

«Torej jutri?» je pravkar vprašal eden izmed sosedov.

«Da», je odgovoril gospodar. «Le zgodaj prideš, pa mu bomo upihili življenja luč. Nož sem že nabrusil, oster je, da bo sam od sebe zlezel pod kožo!»

«Greha ne bomo imeli», je rekel tretji, «saj nima duše!»

Možje so se zasmejali, toda gospodu Brencelju je kar srce zastalo. Zona ga je obšla od nog do glave. Zaradi silnega strahu bi se bil skoro sedel na tla. Bil je trdno prepričan, da ga name-rava gospodar s pomočjo sosedov umoriti in oropati.

«Joj meni, v kakšen lopovski brlog sem zašel!» se je zgrozil. «Ker sem rekel, da ne verujem v dušo, me hočejo zaklati. Toda ne bodo me dobili. Pobegniti moram!»

Umaknil se je od okna in tresoč se po vsem telesu čakal, kaj bo. Glasovi mož so kmalu utihnili, zaprla so se vrata in nastala je tišina. Zdaj je gospod Brencelj vzel svojo vrhno obleko, jo zvil v sveženj in ga vrgeš skozi okno, za njim pa še klobuk in čevlje. Potem je hotel še sam skočiti na cesto, a ko je nekajkrat z očmi premeril razdaljo od okna do tal, ga je minilo vse veselje do skakanja.

«Saj bi si gotovo razbil glavo!» se je zgrozil.

Hitro je zapustil sobo in se po prstih splazil do onih vrat, onkraj katerih so se pričenjale stopnice, držeče v pritličje. A zaman je pritiskal na kljuko, vrata se niso hotela odpreti. Dekla jih je bila zaklenila za seboj.

Brencelja se je polasčal obup:

«O, devet sto škratov v svetih nebesih!» je zaječal v smrtni grozi. «Kako naj zdaj utečem morilec? V pasti tičim ko miš!»

V tistem trenutku pa ga je razsvetlil duh modrosti. Stopil je nazaj v sobo in pogledal še skozi drugo okno. Videl je doli velik kup gnoja, ki ga je bila morala dekla menda prav tistega večera zmetati iz svinjakov. Brez obotavljanja, a ne brez truda se je dolgi gospod Brencelj splazil na okno in pogumno skočil na gnoj.

Z glasnim štrbunkom je priletel gospod Brencelj na kup gnoja, skoro plavajočega v mlakuži, in se pogreznil malone do vratu. Napeti je moral vse sile, da je svoje telo izvlekel iz duhteče kopeli.

«Zdaj sem rešen!» se je globoko oddahnil ter pomislil škodoželjno, kako grdo bodo razočarani morilci, ko bodo našli posteljo prazno, a njega nikjer.

Toda gospod Brencelj je delal račun brez krčmarja. Čakalo ga je novo razočaranje. Dvorišče dotične domačije je namreč bilo obdano z visokim, kamenitim zidom, a dvoriščna vrata so bila zaklenjena. Gospod Brencelj se je celo uro zaman trudil, da bi jih odprl. Zaklenj je v svetem ogorčenju in se ves upeljan sedel na tla. Z nemajhnim nemirom je mislil, kaj bo, če mu kakšen poštenjak odnese njegovo novo, lepo obleko in še listnico zraven. Kako se bo potem zagovarjal

pred svojo ljuto ženico, ki ga bo pestila na žive in mrtve, če se vrne domov brez obleke in brez denarja.

In gospoda Brenclja je neprijetno zamrazilo po hrbtu. Skočil je na noge in se začel obupno truditi, da bi preplezal zid. Toda vsi poizkusi so se mu izjalovili.

Zdajci je v kokošnjaku mogočno zapel petelin in gospod Brenclj se je tega nenadnega glasu spet zelo ustrašil. Hkratu je opazil, da so hišna okna že razsvetljena. Videl je temne sence, ki so hodile mimo oken sem in tja.

«Kmalu me bodo začeli iskati», je pomislil v smrtni grozi. «Moram se jim skriti. Ako me dobi, me pobijejo na mestu!»

Na mah je pozabil svojo obleko, listnico in celo svojo boljšo polovico. Vse njegove misli so se sukale okoli tega, kam naj se zateče, da ga morilci ne bodo mogli najti.

«K prascem se skrijem!» se mu je posvetilo. «Tam me gotovo ne bodo iskali!»

Sklenjeno, storjeno. Brez oklevanja je gospod Brenclj zlezal v enega izmed svinjakov ter se stisnil v kot. V svinjaku je bil velik in tolst ščetinec, ki je sprejel tujega vsiljivca z grdim kruljenjem.

«Le tiho bodi, pujssek, tiho,» mu je prigovarjal gospod Brenclj, «saj si priden, priden!»

Toda pujssek se ni zmenil za take ljubeznive besede. Z vedno gršim kruljenjem je izražal svojo nejevoljo nad prisotnostjo gospoda Brenclja. Zdaj pa je hudobno zakrulil in šavnjil z zobmi po velikem palcu na levi trgovčevi nogi, ki je zdaj še bolj skrčil kolena k ustom in pomislil: «Jo, krvoločna mrcina me bo gotovo požrla s kostmi in kožo vred!»

Zdajci je posluhnil in lasje so mu začeli vstajati na glavi. Zunaj na dvorišču je nastal hrup. Čulo se je moško govorjenje in trdi koraki so se bližali naravnost proti onemu svinjaku, v katerem je gospod Brenclj trepetal od strahu in groze. Vrata hleva so se odprla in v notranjost je planil medel žarek svetlobe.

«Presneto prase, kako vražje smrdi!» je zaklical hreščeč glas.

«Smrdi pa, smrdi!» so pritrdjevali sosede.

«Prasec ni še nikdar lepo dihal!» se je smejal gospodar. «No, Jaka, le ti prvi poprimi ščetinec!»

V svinjak je pokukala razkušana glava širokoplečnega hlapca. Njegove mišičaste roke so segle proti gospodu Brenclju ter ga popadle naravnost za ušesa.

«O, tri sto zelenih!» se je začudil hlapec. «Zdi se mi, da se je prasec čez noč zelo izpremenil. Včeraj je imel mnogo daljša ušesa. Ej ruš, da jih je imel!»

«Menda se ti blede!» je zaklical gospodar. «Pijan menda nisi? Le privleci prasca nekoliko bliže, da ga bomo lahko vsi zgrabili!»

Hlapec je še trdneje poprijel za ušesa dozdevnega prasca in ga tako silovito potegnil proti odprtini, da se je ubogi gospod Brenclj z glavo naprej prekopicnil iz svinjaka.

«O, sveta Monika, to je pa čuden prašič!» je zaklical hlapec Jaka.

Med navzočnimi je zavladalo nemajhno presenečenje, ko je hlapec namestu prasca privlekel iz hleva človeka. Z odprtimi usti in debelimi očmi so buljili moške v nepričakovano pojavo.

Gospod Brenclj se je hitro pobral s tal, pogledal okrog sebe, kod bi jo mogel pobrisati, in se zadrl:

«Pustite me, lopovi, rokovanjaci!»

«To je vendar oni tujec, ki prenočuje pri nas!» se je oglašil domači sin.

«Človek, kako pa pridete sem? Kaj za vrage iščete po mojih svinjaki?» je zaklical gospodar. «Kakšni pa ste? Kod ste se valjali?»

«Mislim sem... da me nameravate zaklati... pa sem hotel pobegniti... Ker nisem mogel priti na dvorišča... sem se zatekel v ta svinjak», je jelal gospod Brenclj.

«Da vas hočemo zaklati, ste mislili?» je strmel gospodar. «Saj nismo razbojniki.»

Gospod Brenclj je začel pripovedovati mozem svojo žalostno zgodbo. Ničesar ni zamolčal. Kmetje so se krohotali in tolkli po kolenih.

«Duša krščanska, mi smo nameravali zaklati prasca, ne pa vas!» je pojasnil gospodar.

Trgovca je bilo pošteno sram. V mučni zadregi je rdel v obraz in pokashičeval. Slednjič se je obrnil h gospodarju in ga prosil, naj poišče njegovo obleko, ki jo je vrzel skozi okno na cesto. Gospodar je šel in se kmalu vrnil s hlačami, sukničem, klobukom in čevlji gospoda Brenclja ter vse skupaj izročil lastniku. Ko se je gospod Brenclj prepričal, da tudi listnica ni izginila, je bil tako zelo vesel, da je gospodarju podaril nov stodinarski bankovec.

Medtem je hlapec Jaka napolnil korito za napajanje živine s svežo vodo in gospod Brenclj se je temeljito očedil od nog do glave. Nato je zlezal v vrhno obleko. Njegovo perilo je pa bilo seveda povsem zamazano in gospodar ga je zakopal v gnoj.

Gospa Nana Brencljeva je kmalu potem, ko se je mož vrnil domov, ugotovila, da je možu izginilo najlepše perilo. Nekoč se ga je odločno lotila in zahtevala od njega, naj ji pove, kam je zapravil perilo. Hočeš, nočeš je gospod Brenclj odkritosrčno priznal ženi, kako in kje je bil prišel od svoje perilo. Toda gospa Brencljeva je bila dokaj nejeverna in sitna in trditvam svojega moža kratkoma ni verjela, pač pa je bila prepričana, da je mož perilo prodal in zapil. Posledica tega krivega sumničenja je bila ta, da je po hrbtu gospoda Brenclja zaplesala metla zakonske pravičnosti.

Edvard.

ZDRAVSTVO

PREGRETA JED NI ZDRAVA.

Neki profesor je bil, ki je prvi na podlagi poizkusov postavil to trditev. Začelo se je prav običajno: Pri svojem delu je često pozabil na kosilo in je skoro dosledno prihajal dve, tri ure pozneje kakor drugi lačni gostje v gostilno, kjer je stalno obedoval. Pri tem je počasi opazil nekaj nepričakovane. V radkih dneh, ko je prihajal ob pravi uri na kosilo, je bil od jedi dalje časa sit kakor v dneh, ko jo je zamujal. Ne bi bil pravi učenjak, če ne bi začel takej premišljati o tem pojavu in mu iskati vzroka.

Domislil se je, da bi utegnilo biti vzrok to, da dobiva zaradi pozne ure jed, ki se je veliko dalje kuhala in grela, kakor če bi prišel ob pravem času. Predolgo kuhanje njeni vrednosti prav tako škoduje, kakor če bi jo napravil iz prestanih živil.

Profesor je začel delati poizkuse. Nabavil si je nekoliko podgan in jih razdelil v več skupin. Eno je hranil s sirovimi, drugo z mehko kuhanimi, tretjo s trdo kuhanimi, četrto pa z jajci, ki jih je prekuhal do skrajnosti. V drugi vrsti poskusnih živali je eno skupino hranil s sveže pripravljeno, drugo pa z dolgo pogrevano jedjo. Izid je bil takšen, kakršnega je pričakoval: živali, ki so dobivale presno kuhano hrano, so dobro uspevale, čeprav so jedle zmerno; živali, ki so dobivale preveč pogreto jed, pa so hujšale. Čeprav so neprestano žrle.

Profesor je na podlagi teh opazovanj objavil naziranje, da za dobro prehrano ne zadostujejo samo dovoljno število kalorij, zadostna količina beljakovin, maščob, ogljikovih vodikov, rudninskih soli in vitaminov, temveč da gre tudi za to, kako dolgo jedi kuhamo. Pozval je gospodinje, naj upoštevajo njegove izsledke. Toda kakor pri mnogih resnicah, ki jih izrekajo učenjaki, tudi ta ni predrla v splošnost. Gospodinje so jedi pripravljale prav tako brezmiselno kakor prej. Morda pa se bodo poboljšale zdaj, ko je do podobnih ugotovitev kakor naš profesor prišla neka Dunajčanka.

Ta je opazila, da kaže mast, ki jo je večkrat pogrela, čudne izpremembe. Te se očitujejo že v načinu, kako se peni pri zavretju. Pripovedovala je o tem nekemu znanemu dunajskemu učenjaku. Ta je takoj začel poizkuse z živalmi in pregreto mastjo. Kmalu je dognal, da so se naredile v njih črevesja neke strupene snovi, ki škodujejo jetrom. Prekuhana in pregreta mast je tedaj prav tako škodljiva kakor po poizkusih prvega profesorja predolgo ali ponovno kuhana beljakovina, ki so jo

dobivale poizkusne podgane v prvi vrsti. Ali se dajo ti izsledki brez nadaljnjega prenesti na človeka? Ni še s poizkusi dognano, da mu takšna jed škoduje v enaki meri kakor podganam. A že stara praksa sladokuscev, ki v gostilni najprej poizvedo, ali ni naročena jed že «od včera», to se pravi danes pogreta, nam kaže, da morajo biti uspehi isti.

Novoletni pozdravi

Djakovica. Slovenski fantje v podoficirski šoli želimo čitateljem in čitateljicam srečno novo leto: Godec Franc, Črpič Franc, Zlender Ferdo, Prešček Ivan, Bizjak Ivan, Mežnerak Ivan, Boznik Franc, Škvarč Jožef, Opalk Janek, Žnidaršič Rudolf, Krošl Janez, Ivanšek Janek, Zorko Franc, Adam Franc, Ocvirk Avgust, Mastek Anton, Kostevc Janez, Lopuh Josip, Privršek Ivan, Pogelšek Karlo, Lorger Karlo, Drobnak Anton, Lorger Leopold, Uranjek Henrik, Dvoršak Alojz, Šarlah Rok, Grobelšek Franc, Jug Janez, Kramer Franc, Potočnik Alojz, Veber Alojz.

Nievenhagen (Holandija). Društvo sv. Barbare želi vsem bralcem in bralkam veselo novo leto: Alojz in Alojzija Gričar, Jožef in Elizabeta Mešiček, Franc in Ema Smerke, Ignacij in Francka Pete, Anton in Micka Gračner, Josip in Uršula Malenšek, Alojz in Jožefa Žnidaršič, Anton in Renata Zagar, Piliš, Kurent, Povh, Janez in Berta Žnidaršič, Jožef in Alojz Roth, Karel Serčič, Jožef Vider, Avgust Čebin, Ivan Koprivšek, Jožef Zagore, Leon Čebin, Stanislav Gričar, Milica Škraberjeva in Elizabeta Čebinova.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vrš vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

36

PREKMURSKI GLASNIK

Vodna zadruga za izsuševanje ledavske doline v Lendavi je imela pred dnevi občni zbor. Večina članov je za razdružitev, češ da imajo od zadruge le bremena in nobenih koristi. Razdružitev pa ni mogoča, ker ima zadruga še neke stare obveznosti.

Odpust iz občinske službe v Lendavi. Na zadnji seji občinskega odbora Lendave je bilo med drugim sklenjeno, da se odpove služba občinskemu uslužbencem tajniku Tivadarju, pomožnemu tajniku Nagyju in redarju Bratkoviču. Službeno razmerje bo prenehalo po treh mesecih. Ta sklep občinskega odbora je izzval v Lendavi dokaj negotovanja.

Pretepi. Prazniki tudi v tukajšnjih krajih niso minili brez pretefov. Hujši pretep je bil v Črensovcih. O teh pretepih, ki očitujejo veliko sirovost moške mladine, rajši ne poročamo podrobneje. Vsekakor bi bili potrebni najstrožji ukrepi, da se ta grda razvada odpravi. Pred prazniki je bil hud pretep v Turnišču, ki se ga je udeležilo staro in mlado. Spoprijeli sta se dve močni skupini zaradi bodočega turniškega župnika. Z zadevo se bo bavilo sodišče.

Strel v šolo. Pred dnevi je bil oddan pozno ponoči strel v stanovanje šolskega upravitelja g. Erkerja v Peteševcih. Doslej se še ni ugotovilo, kdo je storilec.

Listnolca uredništva

Desetdinarski bankovci iz leta 1926. so še v veljavi.

Goričanovi spomini

PEŠ PO ITALIJI.

(Konec.)

Preko Pavije—Binasca sem prišel v Milano, kjer je bila velika kmetijska razstava, katero sem si dodobra ogledal. Glavna milanska cerkev je tako krasna in čudovita, da si je sploh ne moreš predstavljati, če je ne vidiš na lastne oči.

Z gostilnami je povsod po svetu enako. So prav dobre, dobre in manj vredne. Tu v Milanu sem dobil v neki gostilni slabo vino za eno lito liter, nedaleč proč v drugi gostilni pa dobro vino liter po 30 centezimov. Razlika v ceni čez 300 %.

Preko Crescenzoga—Gorgonzole—Casale—Treviglia—Brescine sem dospel v dveh dneh in delno nočeh na večer v Desenzano ob Gardskem jezeru. Prenočil sem v izvrstni gostilni pri «Treh kronah». Razgovarjal sem se v gostilni z nekimi vojaki. Eden izmed teh je bil sin gospodarja, pri katerem sem stanoval v Rimu, in brat mladeniča, ki mi je razkažoval Rim. Zelo sem ga bil vesel. Tu sem zaključil svoje popotovanje po Italiji. Poprej sem nameraval iti peš do San Michela, a sem imel popotovanja dovolj. Drugo jutro bi se moral odpeljati s parnikom. Pa je bil vozni red izpremenjen in sem moral čakati do treh popoldne. S parnikom sem se peljal do Rive, od tam pa z železnico naravnost v San Michele.

Vrnil sem se domov zdrav in tudi zadovoljen, ker sem bil pot srečno prestal. Suh pa sem bil kakor trska in od solca ožgan kakor cigan.

Začelo se je drugo šolsko leto. Tovariš Francoz me je poučeval v francoščini. Bil je pa silno nestrpen in siten. Nobene besede mu nisem prav izgovoril. Vedno me je ošteval, da sem sploh nesposoben za ta jezik. Nazadnje mi je bilo preveč in sem prenehal. Kupil sem si francosko slovnico in se sam učil naprej. Obenem sem nehal z njim občeati. On je bil prav tako trmast kakor jaz. Stanovala sva še vse šolsko leto v eni sobici, ne da bi se pogledala. Na koncu šolskega leta je odšel v Rusijo, a jaz v Francijo. Rad bi se bil vendarle od njega poslovil, pa se je odpeljal, ko me ni bilo doma. Tako sva šla narazen, ne da bi kdaj kaj več slišala drug o drugem.

Profesor Porbele, poznejši načelnik v kmetijskem ministrstvu na Dunaju, je predaval kemijo. Delal sem v laboratoriju predvsem vinske analize. Kadar je šlo za kakšno tožbo, je bilo treba napraviti natančno analizo. Večkrat je profesor imel sitnosti, ker mu je kakšen učenec napravil površno analizo. Te mi je rad zaupal, ker sem mu vedno povedal, če nisem čisto zanesljivo napravil, čeprav me je vedno oštel za to. Stranke so pošiljale za preizkušnjo po pol do poldruga litra vina. Rabili smo ga samo malenkost. Ostanek je bil moj. Zato sem tako rad delal v laboratoriju.

Pozimi sem delal v mlekarni in videl tri nove obraze, ki so govorili po slovensko med seboj. Neizmerno sem bil vesel. Eden je bil iz Boštanj, drugi od Sv. Urbana pri Ptuj in tretji s Koroškega. Povabil sem jih za nedeljo, da jim razkažem okolico. Zvečer sem jih spremljal v šolo, kamor drži ozka strma ulica. Že blizu šole nam pride nasproti moški, očitno vinjen, in hoče treščiti v mene. A ker sem bil pripravljen, je padel vznak. Ko se pobere, začne zmerjati. Korošec ga prime in vrže ob tla. Zgodilo se je tako hitro, da tega nisem mogel zabraniti. «Fantje,» sem rekel, «hitro domov!» Ko sem jih spravil na varno, sem šel nazaj v stanovanje. Nekaj korakov od šole sem dobil kamen v hrbet. Videl sem bežati majhnega paglavca. Tekel sem za njim, pa mi je ušel v neko hišo, ki je imela dva izhoda. Ko sem na drugi strani stopil na ulico, me je že obkolila skupina ljudi. Šel sem v kot, ki sta ga tvorili dve hiši, da sem imel hrbet zavarovan. Bil sem v zelo mučnem položaju, ker se nisem mogel odločiti, kaj naj storim. Če jih napadem, me gotovo drugega dne izključijo iz šole. Suvati so me. Odhijal sem sunke z nogo in roko. V tem pride Mansueto, sin hišnega gospodarja, kjer sem stanoval, in me reši iz zagate. Vse skupaj je trajalo nekaj

minut, a meni se je zdelo cela večnost. Suknjič in hlače sem imel na več krajih prerezane. Najhujši je bil neki stari čevljar, ki nam je večkrat krpal čevlje in bil sicer pasje ponižen. Prvikrat sem bil v rokah sodrge, ki je hujša od živali.

Mož, ki ga je Korošec vrgel ob tla, je tožil mene pri ravnatelju in zahteval, da mu moram kupiti novo obleko. Ravnatelj Mach me je zashal in povedal sem mu vse po pravici. Poklical je tistega moža, ga hudo oštel in nagnal, meni pa je rekel: «Varujte se drhali, poznam jo!»

Šolsko leto je šlo h koncu. Premišljal sem, kam in kaj zdaj z menoj. Odločil sem se, da pojdem v Francijo. Trsna uš je tedaj uničevala evropske vinograde. Najprej je nastopila v Franciji. Tam imajo torej že izkušnje, ki mi bodo koristile. Vinograde bo treba prenoviti. V tej panogi sta torej bodočnost in kruh. Odpotoval sem 30. julija 1895. iz San Michela v Francijo. Tri mesece sem hodil peš, preden sem dobil službo.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

OD 6. DO 13. JANUARJA.

Nedelja, 6. januarja: 7.30: O kaktejah (Virant Anton); 8.00: V nedeljo zjutraj vstala bom (revija narodnih na ploščah); 8.30: poročila; 8.50: Mendelssohn: Čuj molitev mojo (plošče); 9.00: orgelski koncert (profesor Matija Tomc); 9.45: versko predavanje (dr. Regalat Čebulj); 10.00: prenos iz stolnice; 11.00: radijski orkester; 12.00: čas, radijski orkester (po željah); 16.00: Sv. Trije kralji (Vombergar), božična igra; 17.00: tamburaški orkester, vmes plošče; 19.30: nacionalna ura; Prva številka «Hrvatskega lista» (iz Zagreba); 20.00: čas, jedilni list, program za ponedeljek; 20.10: pešter večer, vmes opereta «Sreča pred vrati»; 22.00: čas, poročila; 22.15: radijski orkester.

Ponedeljek, 7. januarja: 12.15: Florent Schmitt: Tragedija Salome (plošče); 12.50: poročila; 13.00: čas, operni zbori na ploščah; 18.00: operetni venčki na ploščah; 18.20: Moji spomini na prva leta našega radia (Marjan Tratar); 18.40: plošče; 19.00: pravna ura (dr. Knaflič); 19.20: čas, jedilni list, program za torek; 19.30: nacionalna ura; Pravoslavni božični običaji in pesmi (iz Beograda); 20.00: plošče; 20.30: prenos opere iz Beograda, v odmoru čas in poročila.

Torek, 8. januarja: 12.15: zbor donskih kolkov na ploščah; 12.50: poročila; 13.00: čas, harmonika in citre na ploščah; 18.00: otroški kotiček (Makso Simončič); 18.20: Kako naj se opremi nevesta (Minka Krofta); 18.40: radijski orkester; 19.30: nacionalna ura; 20.00: čas, jedilni list, program za sredo; 20.10: slovenske božične pesmi v duetu (Rudolfova in Korenčanova); 21.10: radijski orkester, vmes čas in poročila; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 9. januarja: 12.15: pesmi iz operet (plošče); 12.50: poročila; 13.00: čas, havajske kitare na ploščah; 18.00: plošče po željah; 18.30: pogovor s poslušalci (profesor Prezeli); 19.00: Sokol; 19.20: čas, jedilni list, program za četrtek; 19.30: nacionalna ura; 20.00: prenos opere iz Ljubljane, v odmoru čas in poročila.

Četrtek, 10. januarja: 12.15: orgelski koncert na ploščah; 12.50: poročila; 13.00: čas, lahka solistična glasba na ploščah; 18.00: koračnice na ploščah; 18.20: smuška ura Ljubljanske zimskošportne podzveze; 18.50: radijski orkester; 19.25: čas, jedilni list, program za petek; 19.30: nacionalna ura; 20.00: mandolinistični sekstet Samarin bo igral božične narodne, vmes Fantje na vasi; 21.30: čas, poročila; 21.50: radijski orkester.

Petek, 11. januarja: 11.00: šolska ura: Prenos vaše prisege na Oplenac (Vekoslav Mekuž); 12.00: Pozimi pa rožce ne cveto (revija plošč); 12.50: poročila; 13.00: čas, Dvořakove kompozicije na ploščah; 18.00: Iz filozofije (dr. France Veber); 18.20: radijski orkester (Leopold: Jugoslovenski biseri); 18.40: literarna ura: Gogolj ob 100letnici (dr. Nikolaj Preobraženski); 19.00: radijski orkester; 19.25: čas, jedilni list, program za soboto; 19.30: nacionalna ura; 20.00: prenos

iz Zagreba; 22.15: radijski orkester (Musorgskij: Slike z razstave).

Sobota, 12. januarja: 12.15: narodne od blizu in daleč na ploščah; 12.50: poročila; 13.00: čas, narodne od blizu in daleč na ploščah; 18.00: radijski orkester; 18.15: Aktualnosti (Ludovik Mrzel); 18.30: radijski orkester; 18.50: francoščina (profesor Prezeli); 19.20: francoske arije na ploščah; 19.30: nacionalna ura; 20.00: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.20: čas, jedilni list, program za nedeljo; 20.30: Makso Reš poje kuplete, vmes harmonika solo (Edvard Kovač); 21.30: čas, poročila; 21.50: radijski orkester.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Goveja pečenka. Tri četrtnine kile govejega mesa od stegna prereži, a samo do polovice, nato meso stolci, da dobiš precej velik zrezek (pač od celega kosa) in ga osoli pa drobno sesekljaj 10 dek slanina in dve sardeli, potem primešaj žlico drobtin, malo majarona in ščep ingverja. S tem nadevaj meso, ga zvij skupaj in s sukanezom poveži, da dobiš obliko kiobase. V kozi razbeli mast, prepraži malo čebule, korenčka, peteršilja in zelene. Nato položi meso noter in ga peci, da porjavi, potem prilij osminko litra belega vina in pokrito duši do mehkega. Ko je meso mehko, ga deni na topel krožnik, na sok pa potresi žlico moka in ko moka malo porumeni, zalij sok z vodo. Ko prevre, pretlači sok skozi sito in ga zlij nazaj v kozo ter primešaj še dve žlici kisla smetane. Ko prevre, položi meso v sok, in ko zopet prevre, deni meso na krožnik, odstrani sukanez, meso zreži, zloži na topel krožnik in ga s sokom oblij. Daš s emoki in solato na mizo.

Narastek iz makaronov. Skuhaj v slanem kropu četrt kile makaronov. Kuhane ocedi, polij z mrzlo vodo in jih spet ocedi. Potem naj se shladijo. Obenem ko kuhaš makarone, skuhaš tudi eno cvetačo. Kuhano razreži po posameznih cvetih. Zlaj pa kozo dobro namaži in potresi z drobtinami. Na dno koke daš najprej makarone, da je dno pokrito, nato daš eno vrsto cvetače in po cvetači posuješ drobno sesekljane gnjati, nato spet makarone, cvetačo, gnjati. Na vrhu morajo biti makaroni. Zatem pa zmešaj dva rumenjaka in četrto litra kisla smetane ter stolci sneg dveh beljakov in ga narahlo zraven primešaj. S tem polij narastek, po vrhu pa potresi naribanega bohinskega sira. Nato narastek speci. Daš kot samostojno jed na mizo.

Orehov puding. Mešaj v skledi osem dek sirovega masla, štiri rumenjake in 14 dek sladkorja. Potem primešaj od pol limone naribane lupinice, dve stolčeni žlici, noževno konico cimeta, 14 dek zmletih orehov in nazadnje še sneg štirih beljakov. Model dobro namaži, potresi z moko, stresi testo vanj, zapri in v kropu kuhaj poldruge uro. Ko je puding kuhan, ga prevrni na topel krožnik. Model pusti še nekaj minut na puding, da se rajši in dobro odloči. Medtem ko se je puding kuhal, pa zmešaj dve žlici marelične mezge (tudi druga mezga je dobra) in dve žlici sladkorja, nazadnje primešaj še sneg dveh beljakov. S tem oblij kuhan puding in ga daj hitro na mizo.

Praktični nasveti

Kako peremo črne obleke. Goveji žolč damo v mlačno vodo in namočimo v njem obleko. Potem obleko položimo na mizo in jo z ne preostro krtačo krtačimo, pri tem pa krtačo vedno pomakamo v vodo, pomežano z žolcem. Če ima obleka stare mastne madeže, jih je treba namiliti in v žolčni vodi z roko zdrgniti. Nato obleko v mlačni vodi dobro izperemo in neovito obesimo, da se odcedi, zatem pa jo zavijemo v stara rjuha. Še vlažno obleko zlikamo, seveda jo likamo narobe, ker bi se sicer obleka svetila.

Madeže od oljnatih barv spravimo iz volnene obleke s terpentinom, in sicer: pod madež polo-

žimo krpo, na madež vlijemo malo terpentina in z drugo krpo zberemo. To ponovimo večkrat, da madež izgine. Če je madež že zastarel, ga poizkusimo čistiti še z etrom, ki ga dobimo v drogeriji. Če je pa madež še viden, operimo obleko v guilajevi skorji.

Zametaste obleke, ki se že svetijo, spet osvežimo, če jih z razpolovljeno čebulo drgnemo proti dlaki.

Madeže od črnila namažemo z limono in potem dobro izperemo blago. Madeže od črnila na lesu pa odstranimo, če jih polijemo z razredčeno solno kislino (kislino moramo vedno viliti v vodo, a nikdar ne narobe!). Potem madež še z nožem ostrgamo in z lugom izmijemo. S kislino moramo zelo previdno ravnati, da nam ne razje rok.

ZANIMIVOSTI

× **Španska bolezen v New Yorku.** V New Yorku se je pojavila hripa, za katero je v enem dnevu umrlo 27 ljudi. Obolelih pa je toliko, da so vse bolnišnice prenapolnjene.

× **Meter v zgodovini.** Metrsko mero, ki je pri nas že dolgo v slopni rabi, so uvedli Francozi po veliki revoluciji leta 1789. In drugod? Na Ruskem leta 1918., na Grškem 1920., na Japonskem 1921., v Perziji 1924., v Argentini 1927. Svet je vendarle velik. Angleži in njihovi bratje v Zedinjenih državah se pa še zmerom drže svojega čevlja.

× **Dobitki prinašajo nesrečo.** V vsej Angliji je zelo priljubljena velika irska loterija, združena s stavami na konjskih dirkah. Te dni so našli blizu Hulla mrtvega 33letnega trgovca s sadjem William Richarda Almonda, ki je pred dvema letoma zadel v tej loteriji 10.000 funtov. Ob njegovi smrti se spominjajo angleški listi, kako prinaša ta loterija srečnim dobitnikom nesrečo. Letos v maju so našli mrtvega v Stratfordu L. E. Maysa, ki je zadel lani v novembru v tej loteriji 1250 funtov. Vdovo E. Edmundsonovo, ki je zadela v novembru leta 1931. 600 funtov, so našli čez pol leta mrtvo v njeni trgovini v Salfordu. 27letnega J. Daubnerja iz Woburn Shenstona, ki je zadel letos na konjskih dirkah 514 funtov, so našli mrtvega v postelji dan prej, preden mu je bil dobitnik izplačan. Bivšega državnega namestnika E. Martina, ki je zadel lani 30.000 funtov, so našli mrtvega v irskem brzem vlaku. In dr. Sinha, ki je zadel lani glavni dobitnik, je letos v juniju nenadoma umrl. Vrtnar R. Cuff iz Weymoutha, ki je zadel leta 1933. 1900 funtov, se je smrtno ponesrečil pri motociklistični nesreči. Žrtv avtomobilske nesreče je postala končno pevka A. Harriesova iz Cardiffa, ki je tudi zadela več tisoč funtov. Vse to pa ne bo odvrnilo Angležev, da bi ne igrali v priljubljeni loteriji.

× **16letni deček vodja vlomilcev.** Sodišče v Plymouthu na Angleškem je te dni sodilo tatinsko tolpo, kateri je načeloval šestleten deček in v kateri je bil najstarejši 16leten fant. Že pred nekaj tedni je sodišče oddalo v pobiljevalnico tolpo mladostnih vlomilcev, ki so šteli 10 do 18 let. Ko so tisto tolpo prijeli in obsodili, so pričakovali, da bo mnogih vlomov zdaj vendarle konec. Toda upanje se ni uresničilo. Tatvine in vlomi so se nadaljevali. Prvovrstni detektivi sloveče londonske policije so bili na delu, da bi prijeli vlomilce, o katerih so mislili, da je kaka nevarna londonska tolpa. Naposled so pa detektivi v svoje veliko presenečenje ugotovili, da je ta tolpa sestavljena iz samih otrok. Ko so zasledovali vlomilce, se je policiji zdelo čudno, da so zločinci mogli vlamjati v zaklenjena stanovanja, ne da bi poškodovali kako ključavnico. Nazadnje so ugotovili, da je šestnajstletni voditelj vlomilske tolpe vsakokrat zlezel skozi malo okence v pralnico, od tod pa v hišo, kjer je odprl vrata in okna in spustil noter svoje tovariše. Po opravljeni tatvini so mali tolovaji po isti poti spet izšli, ko se še poprej okna in vrata skrbno zapirli. Pred sodniki noben teh mladostnih zločincev ni pokazal najmanjšega kesanja. Oddali so jih v pobiljevalnico.

× **Lažni kardinal.** V Rimu se je pred dnevi pred palačo Colonna ustavila pred zlatarno, kamor zahajajo rimski odličniki, lepo okrašena štirivprezna papeška kočija, iz katere je izstopil kardinal v spremstvu župnika. Kardinal, ki so ga sprejeli z vsemi častmi, je stopil v trgovino. Župnik je pojasnil namen visokega obiska, da bi Njegova Eminenca rad kupil dragoceno darilo in ga poklonil nekemu knezoškofu v latinski Ameriki, ki bo v kratkem imenovan za kardinala. Dolgo in prav strokovnjaško so izbirali. Župnik se je pogovarjal s kardinalom latinsko, naposled pa se je sivolasi kardinal odločil za dragocen, z raznobarnimi biseri posut križ. Cena je bila visoka, saj je zahteval trgovec 60.000 lir, in zaradi tega je bil kardinal tudi v zadregi. Bil je mnenja, da mora darilo najprej predložiti državnemu tajniku v Vatikanu. To nalogo je prevzel župnik, kardinal pa bi nanj čakal v trgovini. Prošnjo župnika, naj ga spremi, je trgovec vljudno odklonil. Tako je župnik sam sedel v papeško kočijo in se odpeljal. Minilo je več ur. Trgovec se je večkrat izkušal zaplesti s kardinalom v pogovor, ta pa se je samo smehljajal in se igral s slušalko, kakršno rabijo gluhi. Trgovec je postal siten, saj se je kardinal samo smehljajal. Naposled je poslal posebnega slugo v državno tajništvo, naj povpraša, kako je s kupčijo. Tam so bili seveda zelo presenečeni, kajti nihče ni ničesar vedel o kardinalu, ne o župniku. Res je tajništvo dalo na razpolago neki filmski družbi na njeno prošnjo papeško kočijo in tudi lakaje, ker so dejali, da gre za filmske posnetke, več pa tam niso vedeli. «Kardinala» je filmska družba sama pripeljala s seboj. Policija je ugotovila, da gre za 71letnega gluhonemega krovca Giuseppa Sabbija, ki si ga je neka filmska družba izposodila proti plačilu 10 lir, da glumi nekaj ur kardinala. Župnik, ki se je bil s papeško kočijo odpeljal, je seveda Vatikan zapustil, s seboj pa ni pozabil vzeti dragocenega križa. Doslej sleparja še niso izsledili.

× **Otroški zobje.** Prehrana že v nežnih otroških letih ni brez vpliva na razvoj zobovja. Naravna prehrana otroškega organizma z materinim mlekom se nadomešča, žal, prečesto z živalskim mlekom in to ne more biti brez vpliva na razvoj celotnega organizma, vstevši zobe. Nezadostna količina apnenih soli, ki so najvažnejše hranivo za zobe, učinkuje neugodno na njihovo rast. Ne smemo se potem čuditi, če prpadajo zaradi manjše odpornosti in jim emajl (skenina) oboli na gnitju. Zobje kaže globoke razi in luknje, ki se pojavljajo večinoma v vrsti. Če teh posledic ne odpravimo pravočasno s plombiranjem, se tako oboleli zobje kmalu izgubijo. Zato je treba že pri majhnih otrocih negovati zobe in pokvarjene mlečne zobe dati pregledati zobnemu zdravniku.

× **Najbolj varen parnik sveta.** Te dni so spustili na morje nov parnik družbe Cunard Line, ki še nima imena, temveč za enkrat samo zaporedno številko 534. Ni izključeno, da se bo imenoval «Marina» po zeročenki angleškega prince Jurija. Pri gradnji tega parnika so prišle do veljave vse pridobitve moderne tehnike. Posebno pozornost so posvetili graditelji napravam za varnost potnikov. To bo najbolj varen parnik na svetu. Če pade kdo s tega parnika v morje, pritisne častnik na poveljniškem mostiču na gumb in takoj začno padati od vseh strani v vodo rešilni pasovi. Rešilno čoln so veliki in vsak ima Diesslov motor. Dočim so morali doslej rešilne čolne spuščati po vrveh naprej do višine nižjih krovov za potnike in šele potem na morje, jih bodo spuščali z novega parnika avtomatično. Če se pritisne enkrat na gumb električne naprave, se spusti rešilni čoln do višine krova, če se pritisne drugič, se spusti na morje. Na drugih parnikih so potrebni trije ali štiri mornarji, da spuste rešilni čoln na morje, na tem pa zadostuje en mornar. Sirena se bo slišala 30 milj daleč, pri tem pa njen glas ne bo tako hreščeč, da bi šel potnikom na živce. Svečanosti spuščanja novega parnika na morje je prisostvovala tudi angleška kraljica.

Bolni na pljučih!

Na tisoče že ozdravljenih!

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja,

ki je že mnoge rešila. More se uporabljati v vsakem načinu življenja in pomore, da bolezen naglo premagamo. Nočno potenje in kašelj ponehata, telesna teža se zviša, a postopno ovapnjenje konča bolezen.

Resni moške

zdravniške vede potrjujejo odličnost moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje bo.

Povsem zastoj in poštine prosto dobite mojo knjigo, iz katere boste lahko črpali mnogo koristnega.

Pišite takoj!

Zadostuje tudi dopisnica z naslovom:

Poštno nabiralništvo:

GEORG FULGNER

Berlin-Neukölln, Ringbahnstraße 24, Abt. 491.

× **Mrliča so obudili.** Zdravniki splošne bolnišnice v Filadelfiji trdijo, da se jim je posrečilo obuditi od mrtvih moža, ki je bil že 12 minut mrtve. Vbrizgali so mu pod kožo adrenalina in živel je baje že 22 ur. Z vbrizgavanjem so sicer že prej zdravniki obujali ljudi od mrtvih, toda zelo redko ali pa še nikoli se ni pripetilo, da bi bil človek oživel potem, ko njegovo srce že tako dolgo ni delovalo. Tudi ni še nikoli od mrtvih obujeni živel skoro cel dan. Od mrtvih obujeni je bil 46letni Linze Williams. Imel je tvor na možganih. Ko so zdravniki po pregledu ugotovili, da je njegovo srce že nehalo utripati, mu je vbrizgali dr. James Greenwood v srce 10 kapljic adrenalina in pustil iglo za vbrizgavanje v srcu pet minut. Prvi vbrizg ni imel uspeha. Zato se je odločil zdravnik za drug vbrizg in vbrizgal je mrliču 15 kapljic adrenalina. Čez dve minuti je začelo srce utripati in čez pet minut je Williams že dihal. Zdravniki so ga natančno opazovali. Mož je sicer oživel, ni pa bil pri popolni zavesti. Z rokami je gibal in tudi stokal je. Čez 22 ur je bil pa spet mrtve.

× **Brezplačen hotel za popotnike.** Danes zastoj, jutri za denar. Ta napis bi moral biti na hotelu, kjer lahko dobiš zastoj prenočišče, hrano in kopalnico, poleg tega pa še en šiling za popotnico. Tak hotel imajo v Angliji v mestu Rochestru. Hotel se imenuje «Dom popotnikov Richarda Watta». Zgradil ga je leta 1579. Richard Watts in odredil, da mora dobiti v njem vsak dan šest siromanih popotnikov brezplačno prenočišče in hrano, poleg tega pa še štiri pence na pot. Te štiri pence je zvišala uprava ustanove na en šiling. Kdor hoče biti deležen gostoljubnosti tega hotela, se mora priglasiti ob šestih zvečer. Popotnikov čaka vedno več, toda v hotel jih pride samo šest. Vsak gost dobi posebno sobo in strežbo mu kakor v najboljšem londonskem hotelu. Od ustanovitve je sprejel hotel pod svojo gostoljubno streho že mnogo siromakov in vsi so zapisani v seznamu, ki se vodi že od leta 1579. Popotniki prihajajo v hotel kar v muzej. Uprava brani mnogo spominov, s katerimi so se ji gostje zahvalili. Oprema je še staroangleška. Tla so hrastova, popotniki spe v težkih železnih posteljah, kakor so spali popotniki v 16. stoletju. Posoda je cinkasta, kakor je bilo prvotno.

× Zaradi cigaret je zapustil zaročenko. Več let je hodil uradnik Albert Zipper v Budimpešti z Luiso Korvinovo. Že pred desetimi leti sta se za: ročila in prisegali ji je, da jo povede pred oltar. Naenkrat si je pa premislil, čeprav sta ga Luisa in njena mati vsa leta podpirali in čeprav je bil pri njima često na hrani. Kar na tihem jo je hotel zapustiti in mislil je, da bo s tem reč odpravljena. Fant pa ni poznal Luise in njene matere. Zapuščena nevesta je takoj vložila tožbo in zahtevala veliko odškodnino. Obtoženec pa je povedal, da je zato zapustil svojo zaročenko, ker je njena mati strastna kadilka. Vedno je prisluškovala njegovim pogovorom z zaročenko in zatrjevala je, da se po poroki ne bo ločila od svoje hčere. Zavoljo tega se je uradnik bal, da bi porabila tašča najmanj polovico njegove skromne plače.

× Desetih kraljev se je spominjal. Med Matuzalemi v starih časih je zavzemal posebno mesto Anglež Thomas Parr, ki so mu vzdali tudi spominsko ploščo. Kmalu bo 300 let, odkar je umrl ta drugače brezpomembni mož, ki je pa dočkal 152 let in se je proslavil samo z visoko starostjo. Rojen je bil leta 1583. in spominjal se je desetih kraljev od Edvarda VI. do Karla I. Prvič se je oženil, ko mu je bilo 80 let; žena mu je rodila sina in hčerko. Vsi trije so mu pa umrli in ko mu je bilo 122 let, se je drugič oženil. Znani zbiralec starin grof Thomas Howard ga je odkril nekoč na kmetih in ga pripeljal v London, kjer je pa izprememba zraka, hrane in načina življenja tako pogubno vplivala nanj, da je po izjavi slavnega zdravnika W. Harveya leta 1635. prežgodaj umrl, star 152 let. Slavna slikarja Peter Rubens in van Dyck sta ovekovečila tega častitljivega starca in Narodna galerija v Londonu hrani to dragoceno Rubensovo sliko, dočim visi van Dyckova slika v Narodni galeriji v Dresdenu.

× Podplati iz svile, a cestni tlak iz volne. Na Japonskem izdelujejo toliko svile, da je ne morejo več prodati. Zato so se japonski strokovnjaki začeli pečati z mislijo, kako bi svilo koristno mogli porabiti v kake druge namene. Zdaj so izumili, da bi se iz svile lahko delali trpežni podplati za čevlje. Dognali so, da so svileni podplati na tlakovanih cestah prav dobri in trpežni. V Avstraliji pa imajo druge težave. Avstralija je dežela, kjer izdelujejo svetovnoznano volno. Toda tudi za volno so prišli slabi časi. Zaradi splošne gospodarske stiske po vsem svetu zaloge avstralske volne ostajajo v skladiščih, ki so polna že do streh. Bistroumni Avstralci so iznašli, da bi bila volna, pomešana s peskom, dobro sredstvo za tlakovanje cest. Če se bo to obneslo, bomo morda ceste kmalu tlakovali z volno, nametu da bi jih tlakovali z asfaltom. Avstralskim poizkusom se je pridružila tudi Nova Zelandija. Zdaj že tudi na Angleškem poizkušajo, kako bi odpadke od volne porabili za tlakovanje cest. V mestu Lancashireju na primer so že tlakovali nekaj cest z volno, seveda samo za poizkušnjo.

× Kdaj je ženska stara. Odlična angleška socialistka Mary Agnes Hamiltonova je proučevala strah pred prvim sivim lasom pri ženskah in prišla je do prepričanja, da nobena ženska nikoli ni prestara, pa naj gre za karkoli že. Staro naziranje, da je ljubezen osrednji živec ženskega življenja, je že davno premagana. Ljubezen ni v življenju ženske tisto, kar bi moglo osredotočiti na sebi vse njeno zanimanje. Smešno je trditi, da bi bilo konec ženskega življenja, čim ugasne v nji zanimanje za moškega. Vojvodinja Bedford se je kot 64letna starka odločila za najbolj pustolovski polet. Teozofka Besantova je bila najbolj vneti pridigarka, ko ji je bilo 80 let. Kaj bi dejali o takih ženskah ljudje v starih časih? Zdele bi se jim prsmuknjene, kajti takrat je bila ženska z 28 leti že v srednjih letih, s 40 leti se je nehala zanimati za življenje, a v navzočnosti 60letne ženske so moški govorili že tiho. Vsega tega so bile pa krive ženske same, ker so bile pre malo podjetne in ker so prežgodaj izgubile zanimanje za javno življenje. Strah pred starostjo jim je jemal eno in drugo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Drugačno mleko.

Branko je bil na počitnicah pri teti in stricu na deželi.

Takoj drugi dan po prihodu mu je teta prinesla veliko skodelo mleka za zajtrk. Branko pa ga je odločno odklonil.

«No, kaj pa je s teboj?» se je začudila teta. «Ali nisi tudi doma vsako jutro dobil mleka za zajtrk?»

«Seveda,» je prikimal Branko, «ampak to je nekaj čisto drugega. V mestu dobivamo mleko iz lepe in gosposke mičkarne in ne od takele stare krave!»

Najbolje je tako.

Žena v trgovini možu: «Ta obleka je čedna, toda premalo elegantna. Tale je elegantna, pa ni trpežna. Tale je sicer elegantna, toda ni za potovanje. Ta bi mi lepo pristajala, je pa draga. Katero naj si izberem? Kajne, možiček, da smem kupiti vse?»

Narobe.

Srečata se dve prijateljici, ki se že dolgo nista videli.

«No, kaj pa počenjaš?» vpraša prva.

«Pravkar sem se ločila.»

«Kako dolgo si pa bila poročena?»

«Pet let.»

«No, vidiš, pri meni je pa prav narobe. Jaz sem bila poročena eno leto, ločena sem pa že pet let.»

Mihec prvič v šoli.

Mihec pride v šolo. Učiteljica ga vpraša, ali že zna šteti.

Mihec: «Seveda znam.»

Učiteljica: «No, šteji!»

Mihec: «Ena, dve, tri, štiri, pet, šest...»

Učiteljica: «Ali naprej ne znaš?»

Mihec: «Znam, znam... Sedem, osem, devet, deset, fant, baba, kralj as...»

Moderno pojmovanje.

A: «Zakaj je Jožef Egiptski sedem let spravljal žito?»

B: «Da bi mogel povišati cene.»

Srečno novo leto

želi in se priporočajo za nadaljnjo naklonjenost trgovine

Senčar — Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova.

MALI OGLASI

Dobra oblačila

Vam nudimo za majhen denar.
A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.

Trije malo rabljeni šivalni stroji naprodaj.

Ženski, pogrezljiv, 2200 Din, drugi 700 Din, krojaški, ki šiva naprej in nazaj, 1500 Din. Pleško, Ljubljana, Krakovski nasip št. 10. 11

Naprodaj je dobro idoča gostilna v prometnem kraju.

Hiša, primerna tudi za trgovino, ima obokane kleti in lepa vrta, je v dobrem stanju in krita z opeko. Cena samo 42.000 Din. Več pove uprava «Domovine». 8

Proda se ali se dá v najem

posestvo z gospodarskim poslopjem v Velikem Lipovcu pri Ajdovcu, občina Dvor. Kupci se lahko zgledajo pri oskrbniku g. Feliks Erbida prav tam ali pa pri lastniku J. Darovcu v Straži pri Novem mestu. 5

Dobrovoljec proda

pri Murski Soboti 5 ha zemlje, sestojče iz dveh njiv in travnika. Naslov se zve pri upravi «Domovine». 6

Javna zahvala.

Podpisani imam svoja poslopja kakor tudi hram pri vinogradu zavarovan pri zavarovalnici «Croatia», podružnici v Ljubljani.

Hram mi je pogorel komaj nekaj mesecev potem, ko sem se zavaroval pri domači zavarovalnici «Croatia». Zaradi tega se za hitro likvidacijo in izplačilo odškodnine s tem domači zavarovalnici «Croatia» kakor tudi njenemu poverjeniku g. Karlu Cimperšku v Sevnici najtopleje zahvalujem in vsakomur najtopleje priporočam omenjeno zavarovalnico.

Jakob Blaznik,

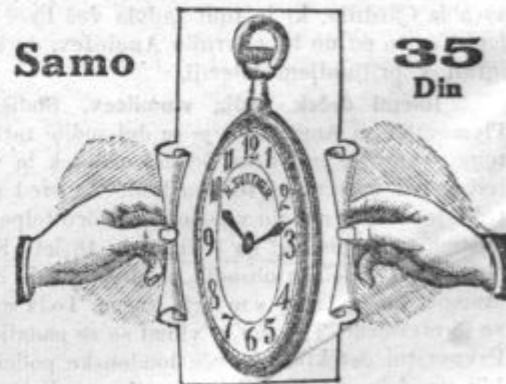
posestnik in čevlarski mojster
v Pečju pri Sevnici.

Živčno izčrpanim.

Sodobni človek živi v razmerah skrajnega živčnega napora: depresija, nespečnost, predčasna izčrpanost, živčna preutrujenost — glejte, na čem dandanes mnogi trpe! Medtem je znanstveno ugotovljeno, da regulira ekstrakt iz žleze mladih, močnih živali («Kalefluid»), prihajajoč v organizem, izločevalno delovanje vseh žlez, krepi organizem in uravnoveša živčni sistem tako, da postane človek zopet močan in sposoben za delo ter borbo za svoj obstanek. Zahtevajte brezplačno detaljno literaturo pod naslovom: Beograd, Njeguševa 5, Miloš Marković. — «Kalefluid» prodajajo drogerije in lekarne. Glavna zaloge: Drogerija Mišković i Ko., Beograd. — Reg. S br. 10.537/33.

100 Din dnevno

zasluži lahko vsakdo z razpečevanjem novega izdelka, prav toliko pa tudi z nekim izdelovanjem. Pošljite svoj naslov in znamko za odgovor. Josip Batič, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino št. 5. 296

Št. 5012, kovinasta Anker remontoir, lepo ohišje, pravi švicarski stroj. Din 35.—

Št. 5013, ista z radio svetlobnim kazalnikom in kazalci. Din 45.—

Št. 5050, zelo fina, posebna tanka Anker-remontoir, chronometer AXO, točno idoča, elegantna, ohišje iz krom-nikla. Din 135.—

H. SUTTNER
Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.
Cenik zastoj in poštnine prosto.